

cijena 1.5 EUR

petak, 11. maj 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1438 godina XXIX

pucnji nakon đukanovićeve prozivke "fašista"

OLJA ĆE OZDRAVITI, NJIMA NEMA LIJEKA

**mržnja u
udžbenicima
za osnovce**

ĆUTI, KOPILE JEDNO

**može li privredni sud
zaustaviti operaciju
rudnik uglja**

ACO ČEKA MILIONE

FOKUS

- PUCNJI U OLIVERU LAKIĆ**
Dokle? (Milena Perović-Korać) 7

DANAS, SJUTRA

- Fašisti (Milena Perović-Korać) 11

MONITORING

- MOŽE LI PRIVREDNI SUD ZAUSTAVITI
OPERACIJU RUDNIK UGLJA:**
Aco čeka milione (Zoran Radulović) 12

- MRŽNJA U UDŽBENICIMA ZA OSNOVCE:**
Čuti, kopile jedno (Miloš Bakić) 16

- DA LI SU LJEKOVI U CRNOJ GORI SKUPLJI
NEGO U REGIONU:**
Građani jedno, Ministarstvo drugo (Predrag Nikolić) 18

ALTERVIZIJA

- Francuska (Milan Popović) 21

DRUŠTVO

- EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE:**
Preko Sofije k Briselu (Mustafa Canka) 22

- U SUSRET LOKALNIM IZBORIMA:**
Test i za vlast i za opoziciju (Veseljko Koprivica) 24

OKO NAS

- KOLAŠIN - PREDIZBORNA PROTIVKAMPANJA U LUGU:**
Obećanja ludom radovanja (Dragana Šćepanović) 32

- BERANE - SPORTSKA DVORANA NA ČEKANJU:**
Skadar na Bojani (Tufik Softić) 34

- PRIPREMA ZA MATURSKO VEČE:**
Visoka cijena instant glamura (Miljana Dašić) 36

INTERVJU

- STJEPAN MESIĆ,
BIVŠI PREDSEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE:**
Ustaštvo guši Hrvatsku (Veseljko Koprivica) 38

SVIJET

- OSAMNAEST GODINA
VLADAVINE
VLADIMIRA PUTINA:**
Pogažena obećanja
(Milan Bošković) 42

PERISKOP

- DEVEDESET**
(Gradimir Gojer) 49

FOKUS

Očito nije dovoljno u izvještaju o napretku napisati da je stanje zabrinjavajuće i da Crna Gora zaostaje kad su u pitanju medijske slobode, a onda reći da korača naprijed u svim drugim poljima, kako su nam koliko je juče objašnjavali briselski zvaničnici. Jer, valjda vjeruju u ono što govore - da su mediji temelj demokratije. Otkud onda napredak u zemlji u kojoj pucaju u novinare jer rade svoj posao nakon što njihove medije targetiraju najvisočiji funkcioneri, partneri Zapada

STR
7-106. maj 2018.
broj 1437.27. april 2018.
broj 1438.

GRAĐANI JEDNO, MINISTARSTVO DRUGO

Dok građani tvrde da su ljekovi u Crnoj Gori skuplji i do nekoliko puta u odnosu na region, iz Ministarstva to negiraju i tvrde da se radi o zlonamjernim tvrdnjama

STRANA 18

PREKO SOFIJE K BRISELU

Nakon duge stanke, Crna Gora bi uskoro trebalo da otvori još jedno pregovaračko poglavlje. Ali, događaji potvrđuju da se zvanična Podgorica na putu prema Briselu sapliće kod kuće

STRANA 22

TEST I ZA VLAST I ZA OPOZICIJU

Najveće interesovanje vlada za rezultate izbora u glavnom gradu Crne Gore, a kroz dvadesetak dana znaće se da li su birači odlučili da mijenjaju sadašnje vlasti ili su im ovjerali mandate

STRANA 24

OBEĆANJA LUDOM RADOVANJA

U kolašinskom naselju Lug mještani su ironijom odgovorili na predizborna obećanja lokalnih političkih funkcionera. Prvo su dodijelili naziv jednoj od neimenovanih ulica tako što su na kontejner zakačili tablu s natpisom *Ulica predizbornih obećanja*, a za naredne dane najavili i performanse

STRANA 32

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

NAGRADA ZA POVJERENJE

PAJOVIĆ IDE U KINU

Bivši predsjednik Pozitivne Crne Gore **Darko Pajović** je od Skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i iseljenike dobio pozitivno mišljenje za kandidaturu za ambasadora Crne Gore u Kini.

Zajedno sa tadašnjim stranačkim kolegama, **Azrom Jasavić** i **Goranom Tuponjom**, Pajović je krajem januara 2016. godine obezbijedio većinu za izglasavanje povjerenje Vladi **Mila Đukanovića**.

Demokratska partija socijalista (DPS) je tada raskinula koaliciju sa Socijaldemokratskom partijom (SDP) i nakon dugotrajnih pregovora formirala tzv. Vladu izbornog povjerenja u kojoj su se nalazili i predstavnici opozicije.

Pet mjeseci nakon podrške Đukanoviću, Pajović je glasovima DPS-a i manjinskih partija izabran za predsjednika Skupštine, umjesto smijenjenog **Ranka Krivokapića**, dok je njegova stranačka koleginica Azra Jasavić postavljena za podpredsjednicu.

Pajović će na mjestu ambasadora naslijediti **Branka Perovića**, koga je Vlada opozvala na sjednici 18. januara zbog prestanka mandata po sili zakona. Perović je u Pekingu bio od jula 2012. godine.

U obrazloženju odluke da Pajović bude imenovan za ambasadora, članovi Odbora u kojem zbog bojkota opozicije sjede samo predstavnici vlasti, ocijenili su da je „doskorašnji predsjednik Skupštine pokazao najviši stepen odgovornosti prema nacionalnim interesima, dajući značajan prilog očuvanju stabilnosti Crne Gore i njene evroatlantske orijentacije“.

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE
JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

PRAVA PRIČA
Stojeći protiv raka

UKINUTA PRIVREMENA MJERA

VIŠI SUD SKINUO BLOKADU SA MAROVIĆEVE ZEMLJE

Prema odluci Višeg suda, ukinuta je privremena mjera kojom je blokirano 9.500 kvadrata u Lučicama, u vlasništvu kompanije *Property investments* koja se povezuje sa šefom budvanske kriminalne grupe **Svetozarem Marovićem**.

Privremena mjera donesena je početkom 2016. godine na zahtjev Specijalnog tužilaštva, nakon što su iz ove institucije pokrenuli istragu protiv firmi koje su povezivane sa Marovićem i sve do utorka bila je upisana u katastarsku evidenciju Uprave za nekretnine.

Zbog sumnje da su članovi budvanske organizovane kriminalne grupe, posredstvom *Property investments*, prevarili nekoliko budvanskih porodica i banke, u okviru istrage prije dvije godine uhapšena je izvršna direktorka firme **Olivera Ilinčić** i još nekoliko osoba.

Viši sud je prije dvije godine donio i privremene mjere kojim je blokirana imovina još tri firme, za koje su sumnjali da ih je osnovala Ilinčićeva.

Blokirana je i susjedna parcela od 9000 kvadrata u Lučicama, vlasništvo firme *Adriatic investments*, partnera *Property investments*-a, kao i 35.000 kvadrata zemlje na lokalitetu Velja ploča u Budvi kojom upravlja firma *Good location properties*, te 2.500 hiljade kvadrata na samoj Bečićkoj plaži i poslovni objekat na Svetom Stefanu u vlasništvu firme *Fifth avenue*.

Na svu imovinu te tri firme i dalje je kao teret upisana privremena mjera zabrane raspolaganja i prodaje.

Zbog milionskog dugovanja, imovina firme *Property investments* je i dalje pod blokadama banke, države i Opštine Budva. Država je u januaru ponovo blokirala zemljišni kompleks zbog poreskog duga od 469.631 euro.

Zabilježbu poreskog potraživanja upisla je i Opština Budva, koja osam godina bezuspješno pokušava da naplati više od 400.000 eura.

Hipoteku je još prije 10 godina upisala i *Hipo Alpe Adria banka* na iznos od pet miliona eura, na ime kredita koji je firma uzela.

Sudski spor protiv kompanije *Property investments* vodi i *Prva banka* za naplatu potraživanja od 2,2 miliona eura.

LAZAR ILIĆ NAPADNUT U
BOKEŠKOJ

PRETUČEN ZBOG STAJLINGA?

Modni kreator **Lazar Ilić** napadnut je i pretučen u utorak večer u Bokeškoj ulici u centru Podgorice.

Ilić je oko dva sata poslije ponoći sa dvije prijateljice izašao iz jednog kafića i uputio se prema taksiju, kada su na njega nasrnula dva zasada nepoznata napadača.

„Čuli smo samo da neko doziva: 'Alo, alo...' Nismo se okretali. Prijateljica Vida, koja nije odavde, rekla je možda te ovi ljudi zovu. Odgovorio sam joj da ne zovu, a oni su tada potrčali ka meni i uhvatili me za ruku, pokušao sam da pobjegnem u taksiju, ali je jedan od njih otvorio vrata vozila i počeo da me udara. Bio je moje visine, branio sam se koliko sam mogao“, kazao je Ilić.

Pretučenom kreatoru nije poznat motiv napada, niti može da pretpostavi o čemu je riječ.

„Ako smo došli u situaciju da neko nekoga bije jer mu se ne sviđa njegov stajling ili frizura, onda treba da se zapitamo gdje smo“, rekao je Ilić.

On je istakao da je policija reagovala brzo, te da će na osnovu izuzetih snimaka sa nadzornih kamera pokušati utvrditi identitet napadača.

VRHOVNI SUD POTVRDIO OSLOBAĐAJUĆU PRESUDU ZA PRANJE NOVCA

DRŽAVA VRAĆA ŠARIĆU VIŠEMILIONSKE IMOVINE

Dušku Šariću i Jovici Lončaru država će vratiti pokretnu i nepokretnu imovinu, koja im je privremeno oduzeta zbog optužbi za pranje novca.

Ova odluka donijeta je nakon što je Vrhovni sud potvrdio odluku Apelacionog, kojom su Pljevljaci pravosnažno oslobođeni optužbi za pranje 19,2 miliona eura.

Među imovinom koja će biti vraćena Šariću, Lončaru i njihovim preduzećima, nalaze se stanovi i zemljište, poslovne zgrade, diskoteka *Municipijum'S*, kafić *4 sobe*, *Mat petrol* benzinska stanica, radne mašine, automobili...

Njihov advokat **Borivoje Đukanović**, kazao je da su pravosnažno okončanim krivičnim postupkom i oslobađajućom presudom stvorene sve zakonske pretpostavke za povraćaj privremeno oduzete imovine od pravnih lica *Mat company*, *Tera ing* i *Mat construction*.

On je objasnio da je 16. aprila podnio zahtjev za povraćaj cjelokupne privremeno oduzete imovine bjelopoljskom Višem sudu, koji je ranije i donio rješenje o privremenom oduzimanju imovine Pljevljaka.

„Očekujemo da će narednih dana Uprava za imovinu sprovesti postupak pravnog i fizičkog prenosa prava svojine na subjekte tog prava i to na svim stvarima privremeno oduzete imovine“, kazao je Đukanović i dodao da slijedi postupak brisanja tereta i ograničenja iz G lista za nepokretnosti koje su u vlasništvu Šarića, Lončara i njihovih kompanija.

„Zasad je najvažnije da se ovo završi. Viši sud u Bijelom Polju je promptno, potpuno u skladu sa Zakonom, odmah donio rješenje, sad je loptica na terenu Uprave za imovinu“, rekao je on.

Imovina koja je 2011. godine privremeno oduzeta Pljevljacima procijenjena je na oko 12.500.000 eura.

Šariću i Lončaru sudilo se zbog optužbi za pranje novca. Nedavno je Vrhovni sud potvrdio presudu Apelacionog, koji je konstatovao da je bankarsko-fnansijskim vještačenjem dokumentacije iz Srbije, Kipra i Norveške nesumnjivo utvrđeno da novac koji je bio predmet optužnice nije pribavljen prodajom droge kriminalne organizacije Darka Šarića i još 34 osobe.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

RADOSLAV BELE ZEČEVIĆ, momak iz Pljevalja, najmlađi je profesionalni pčelar u Crnoj Gori. Trenutno ima oko 160 pčelinjih društava i namjerava da svoj pčelinjak proširi za još četrdesetak društava.

Dvadesetčetvorogodišnji mladić, student četvrte godine Biotehničkog fakulteta, pčelarstvom se bavi od svoje desete godine, a, kako pišu *Vijesti*, predanim radom i trudom uspijeva da uskladi obaveze na fakultetu i pčelinjaku.

Zečević je nedavno na Novosadskom sajmu, u jakoj konkurenciji pčelara iz devet država dobio veliku zlatnu medalju za proizvodnju matične mliječi i zlatnu medalju za poliflorni med koji se sakuplja od više vrsta biljaka.

Registrovani je uzgajivač visokokvalitetnih selekcionisanih matica, a tim poslom se bavi već četiri godine. Prošle godine u svom uljaniku uzgojio je 1.000 matica.

DRŽAVA Crna Gora je od 2009. godine do danas prema presudama Evropskog suda za ljudska prava u 42 slučaja prekršila Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Sud je, prema podacima Akcije za ljudska prava donio ukupno 43 presude i samo u jednom slučaju je utvrđeno da je predstavka bila neosnovana.

Iz te nevladine organizacije podsjećaju da je sud u Strazburu prvu presudu u odnosu na Crnu Goru donio

prije devet godina, 28. aprila 2009. godine, u predmetu *Bijelić protiv Crne Gore i Srbije*.

U presudi sud je, kako navode, utvrdio da Evropska konvencija za ljudska prava u kontinuitetu obavezuje

Crnu Goru počev od 3. marta 2004, kada je postala obavezujuća za Državnu zajednicu Srbija i Crna Gora.

Iz HRA su rekli da je sud tom prilikom naglasio princip da „osnovna prava koja su zaštićena međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima treba da pripadaju pojedincima koji žive na teritoriji dotične države potpisnice, bez obzira na njen kasniji raspad ili sukcesiju”.

PLUS

DELEGACIJA Društva maslinara Bar nastupila je sa velikim uspjehom na jubilarnoj XX međunarodnoj manifestaciji Dani masline u Zadru. U konkurenciji preko 200 maslinara iz zemalja regiona, Barani su za svoja ekstradjevičanska i djevičanska maslinova ulja osvojili ukupno osam medalja: zlatne - **Vebija Abazović, Petar Pukić i Redžep Kolar**, srebrnu **Čazim Alković** i bronzane Srednja stručna škola, **Zejnel Šabović, Hajradin Murić i Said Čantić**. „Potvrdilo se da Barani mogu i znaju da naprave vrhunska maslinova ulja koja se mogu takmičiti sa uljima iz regiona. Nagrade za kvalitet trebaju biti stimulans i ostalim maslinarima da odustanu od sakupljanja plodova sa zemlje, već da se okrenu savremenom maslinarstvu, da plodove beru sa stabla, brzo ih prerade i ulje čuvaju u odgovarajućim uslovima”, rekao je predsjednik Društva maslinara Bar Čazim Alković. Barani su na ostrvo Ugljan donijeli sadnicu Barske žutice i posadili je pored jedne od najstarijih uljara na Mediteranu.

MINUS

JAVNA RASPRAVA o Nacrtu zakona o javnim nabavkama obesmišljena je time što je odbijeno 80 odsto primjedbi na predloženi tekst, ocijenjeno je iz Instituta Alternativa.

Iz te NVO ističu da je tokom nedavno organizovane javne rasprave o nacrtu ovog zakona pristiglo skoro 450 komentara od preko 20 različitih subjekata – ponuđača, naručilaca, civilnog sektora, udruženja i biznis asocijacija - od kojih su Uprava za javne nabavke i Ministarstvo finansija odbili najveći dio. Svega 4,5 odsto komentara je prihvaćeno u potpunosti, nepunih 13 odsto je djelimično prihvaćeno.

Ana Đurnić iz IA istakla je da je odbijena i njihova ključna primjedba kojom su tražili da se izbrišu prekršajne kazne za organe vlasti, kako za greške naručilaca ne bi plaćali građani, a da se odgovornost za kršenje zakona utvrdi na individualnom nivou odgovornih lica u institucijama. „Predviđene kazne za utvrđenu prekršajnu odgovornost naručilaca kao pravnih lica iznose od 5.000 do 20.000 eura, što će plaćati građani – poreski obveznici. Sa druge strane, za odgovorno lice u organima vlasti predviđene su kazne od 200 do 2.000 eura”, precizirali su iz Instituta Alternativa.

PUCNJI U OLIVERU LAKIĆ

• DRUGI PUT NAPAD-
NUTA NAKON PISANJA
O ŠVERCU CIGARETA:
Olivera Lakić

Dokle?

Očito nije dovoljno u Izvješčaju o napretku napisati da je stanje zabrinjavajuće i da Crna Gora zaostaje kad su u pitanju medijske slobode, a onda reći da korača naprijed u svim drugim poljima, kako su nam koliko je juče objašnjavali briselski zvaničnici. Jer, valjda vjeruju u ono što govore - da su mediji temelj demokratije. Otkud onda napredak u zemlji u kojoj pucaju u novinare jer rade svoj posao nakon što njihove medije targetiraju najvisočiji funkcioneri, partneri Zapada

Pucano je u **Oliveru Lakić** - vijest je koja je u noći između utorka i srijede uznemirila ne samo sve njene kolege, nego sve one koji znaju da je pucanj u nju, pucanj u svakog od nas i u našu slobodu. U novinarku *Vijesti* pucano je ispred njenog stana oko 21 sat, 8. maja. To je drugi napad na nju u proteklih šest godina. Napadač joj je, prema njenom kasnijem svjedočenju, prišao skroz blizu i pucao u nogu. Ona vjeruje da nije bio sam, i da je imao pomagače, što još provjerava policija. Olivera je hitno prebačena u Urgentni centar, i van životne je opasnosti.

Tri dana kasnije, kada ovaj broj *Monitora* izlazi iz štampe, počinilac još nije otkriven i pored horskih osuda napada i obećanja predstavnika Vlade i istražnih organa

da će uraditi sve što je do njih. Istovremeno tužilaštvo, prema saznanjima *Vijesti*, još vaga hoće li napad na Oliveru Lakić okarakterisati kao pokušaj ubistva. Dok policija navodno provjerava vezu između njenih istraživanja i napada.

„To će se provjeravati kao eventualni motiv napada. A ova zadnja pisanja, vi vjerovatno mislite na šverc duvana, taj predmet je kod tužilaštva, a policija će sve ono što bude potrebno Specijalnom tužilaštvu za kvalitetnu istragu pripremiti i učiniti dostupnim bez ikakve rezerve”, kazao je novinarima ministar policije **Mevludin Nuhodžić**.

Olivera Lakić godinama istražuje šverc cigareta. Temu kojom su se bavili i oni koje je novinarstvo koštalo života,

DESETINE NAPADA TOKOM PROTEKLIH GODINA

Većina nerasvjetljena

Regionalna mreža *Safejournalist* objavila je na sajtu da su od 2014. u Crnoj Gori registrovana 32 napada na novinare, dok je prema podacima HRA - do 2016. registrovano - 52 napada.

Prema podacima Uprave policije od 2004. godine, od ubistva glavnog urednika *Dana* Duška Jovanovića, pa do ljeta prošle godine u Crnoj Gori zabilježeno je 76 slučajeva napada na novinare.

„Atmosfera straha, ogroman pritisak na medije i nedostatak političke volje i profesionalne sposobnosti nadležnih, rezultirala je pucnjima u Oliveru Lakić“, kazao je **Nikola Marković**, predsjednik Komisije za istrage napada na novinare.

On je poručio da je očito da su kriminalne strukture ohrabrene nerješavanjem ranijih slučajeva napada na novinare.

„Uostalom policija, tužilaštvo i sudovi nijesu uspjeli da osude prethodne napadače, niti da otkriju nalogodavce. Stoga mislim da ovakav gnusni napad na našu koleginicu ne smije proći bez smjena ili ostavki u policiji i tužilaštvu“, smatra Marković.

poput **Duška Jovanovića**, urednika *Dana*, čije ubistvo ni dan danas, 15 godina kasnije nije rasvjetljeno. Nakon što je objavila tekstove o ilegalnoj fabrici cigareta u Mojkovcu, Lakićeva je 2012. godine napadnuta na istom mjestu, ispred svoga stana u centru Podgorice. Prethodno joj je prijećeno sms porukama, zbog čega se sudilo bliskom saradniku **Veselina Veljovića**, tadašnjeg šefa Uprave policije, koji se povezivao sa navodnim *mojkovačkim klanom*, koji se dovodio u vezu sa švercom cigareta. Tužilaštvo je tu istragu zatvorilo bez podizanja optužnice.

Iako je zbog napada na nju u martu 2012. uhapšen i kažnjen **Ivan Bušković**, slučaj, motivi i nalogodavci, nijesu do kraja rasvjetljeni. Prijetnje su se nastavile, a Olivera Lakić je dvije godine i sedam mjeseci živjela pod policijskom zaštitom.

U januaru, februaru i aprilu ove godine ona nastavlja sa istraživanjem na istu temu, šverca cigareta, i piše između ostalog o tome da Vladina Komisija za suzbijanje sive ekonomije ne zna ili ne želi da saopšti da li u Crnoj Gori ima ilegalnih pogona za proizvodnju cigareta ili organizovane prodaje nelegalno uvezenih ili proizvedenih cigareta. Kao i da javnosti nije saopšteno da li je iko od nadležnih provjeravao fabriku cigareta *Tara* u Mojkovcu,

kako bi se utvrdilo otkud na sivom tržištu cigarete na čijoj ambalaži piše da su tu proizvedene, a nijesu registrovane u Agenciji za duvan.

Na pitanje urednika *Vijesti* **Mihaila Jovovića** o tome zašto policija ne istražuje ono o čemu Olja piše, v.d. direktor policije zamuckujući pozvao je novinare i

građane da im dostave sva saznanja koja imaju. Kao da istraživanja nijesu javno objavljena.

„Nemam riječi dokle više, do kad će više ovo da se dešava u ovoj našoj divnoj Crnoj Gori? Nijedan napad na nju nije riješen. Mnoge priče koje je napisala a koje ukazuju na kriminal nijesu uopšte istražene. Dokle ćemo mi da strepimo od ovakvih kukavica“, kazao je vidno uznemiren ispred Kliničkog centra Crne Gore, u noći kad je novinarka napadnuta, Mihailo Jovović. Lakićeva nije pisala samo o švercu cigareta, već različitim vrstama kriminala, te temama iz bezbjednosnog sektora, ali i pravosuđa.

Direktor *Vijesti* **Željko Ivanović** podsjetio je tokom protesta koji je ove sedmice organizovan ispred zgrade Vlade, da je „ovo 25. fizički napad na novinare *Vijesti* i na imovinu, nakon 25. izjave šefa režima Đukanovića protiv *Vijesti*, kojom je nacrtao metu na naše čelo i otvorio novu sezonu lova na naše novinare i urednike“.

U vrijeme predizborne kampanje uoči predsjedničkih izbora Đukanović je *Vijesti* nazvao - fašističkim.

U emsiji *Živa istina* on je kazao da *Vijesti* promovišu fašističke ideje. „Ako vi šaljete poruku da moj sin ne može da bude neko ko se bavi biznisom na crnogorskom e k o n o m s k o m prostoru, to je poruka da bi neko trebalo biti diskriminisan. To su fašističke ideje. Mislim da se s fašizmom ne mogu praviti kompromisi“, naveo je Đukanović i dodao da on ne pravi kompromise sa fašizmom. Za neupućene, radi se o istom čovjeku koji je bio na čelu Vlade

• NASILJE
NAKON
NJEGOVIH
PROZIVKI: Milo
Đukanović

Nakon što je, tek da se upiše u briselske evidencije, Đukanović osudio napad na Oliveru Lakić, on je praktično opet nacrtao metu *Vijestima* i medijima koje ne kontroliše. Kazao je da je napad na Lakićevu bio kontroloisan i da je imao političku metu

u vrijeme napada na Dubrovnik, deportacija bosanskih izbjeglica i koji je „mrzio šah” zbog hrvatske zastave.

Ubrzo, uoči Dana borbe protiv fašizma, desio se napad na Oliveru

Lakić. Nije prvi put da se nakon ovakvih Đukanovićevih istupa, kakvih je bilo više, dešavalo nasilje nad novinarima tih medija.

Samo neki od primjera: osam dana nakon što je 6. jula 2011. Đukanović optužio *Vijesti*, *Monitor* i *Dan* da preko „obavještajne, bezbjednosne agencije i službe koje su važna poluga velikosrpskog državnog nacionalizma” vode kampanju protiv Crne Gore i njega lično jer ga doživljavaju „kao glavnu prepreku na putu zaokruživanja propalog projekta velike Srbije”, pored zgrade Agencije za nacionalnu bezbjednost (ANB) zapaljena su dva službena automobila *Vijesti*. Slučaj do danas nije rasvjetljen. Nekoliko mjeseci nakon što je vlasnike, menadžment i novinare medija koje ne kontroliše Đukanović nazvao „isfrustriranim ljudima”, tadašnji gradonačelnik Podgorice **Miomir Mugoša** i njegov

• TREBA-
JU DJELA
UMJESTO
RIJEČI:
Mevludin
Nuhodžić

sin napali su urednika *Vijesti* Mihaila Jovovića i fotoreportera istog lista **Borisa Pejovića**. Krajem 2011. Đukanović ih naziva *političkim miševima* koje treba *deretizovati*. U proljeće 2012. novinarka *Vijesti* Olivera Lakić, ispred svog stana izudarana je bejzbol palicom. .. I tako redom. Gotovo nijedan od tih, ali ni ostalih napada nije rasvjetljen, što je napravilo atmosferu nekažnjivosti napada na novinare (vidi boks)

Kada je u septembru 2007. samo par dana poslije napada na Željka Ivanovića, Đukanović protiv direktora *Vijesti* podnio tužbu sa ogromnim otštetnim zahtjevom, krenula je sezona milionskih tužbenih zahtjeva protiv *Vijesti*, *Dana* i *Monitora*. Među tužiocima su brojni Đukanovićevi prijatelji.

Danas Đukanović opet tvrdi da je on žrtva. Tvrdi i da je beskompromisni borac protiv kriminala. Nakon što je, tek da se upiše u briselske evidencije osudio napad na Oliveru Lakić, on je praktično opet nacrtao metu medijima koje ne kontroliše. Kazao je da je napad na Lakićevu bio kontroloisan i da je imao političku metu.

Imperativ je da se u najkraćem mogućem roku otkrije „ko se to u Crnoj Gori osjeća toliko moćnim, da može ovakvim sredstvima nanositi štetu državi i mijenjati sliku koja o njoj postoji danas u našem međunarodnom

REAKCIJE NA NAPAD

Osude sa svih strana

Nakon napada na Oliveru Lakić, uslijedile su osuđujuće reakcije, sa domaćih i međunarodnih adresa.

Napad su najprije osudile domaće i međunarodne organizacije koje se zalažu za demokratizaciju zemlje, Akcija za ljudska prava ocijenila je napad „izgleda kao posljednje upozorenje pred njenu likvidaciju”. Iz te organizacije podsjetili su da ni raniji napad „na Oliveru Lakić i više prijatelji koje je primila nisu do kraja rasvjetljeni i kažnjeni, niti je ikada istražena glavna tema o kojoj je pisala - ilegalna proizvodnja i šverc cigareta u Crnoj Gori”.

HRA je pozvala predstavnike Evropske unije da ne dozvole da u njihovu zajednicu uđe zemlja u kojoj se ne istražuju ilegalna proizvodnja i šverc cigareta i u kojoj se napadaju i zastrašuju novinari koji o tome postavljaju pitanja.

Napad je osudila i Delegacija Evropske unije: „Očekujemo da nadležni državni organi istraže slučaj i bez odlaganja pokrenu postupak protiv počinitelja ovog neprihvatljivog napada. Podsjećamo da je očuvanje slobode medija jedan od osnovnih principa Evropske unije i jedan od ključnih prioriteta za Crnu Goru kao zemlju kandidata”, saopštili su.

Predstavnik OEBS-a za slobodu medija **Harlem Désir** i šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori **Maryse Daviet** ocijenili su da ovaj napad nije izolovani incident. „Olivera Lakić je hrabra novinarka, poznata po svojim istraživačkim tekstovima o organizovanom kriminalu i krijumčarenju cigareta u zemlji. Ovo nije izolovani incident, jer je Lakić bila napadnuta i pretučena prije šest godina. Ona i drugi novinari *Vijesti* su bili meta brojnih pretnji i napada. Počinitelji nikada nisu uhapšeni”, ocijenila je.

Protestu koji je zbog napada na Oliveru Lakić organizovan ispred Vlade osim novinara i menadžmenta većinom iz medija koje Đukanović ne kontroliše, prisustvovali su predstavnici dijela civilnog sektora i opozicionih partija. Nije bilo predstavnika vladajuće koalicije i pored papagajskih zaklinjanja vlasti u medijske slobode ovih dana. Niko iz Vlade nije se obratio prisutnima.

okruženju”. Komentarišući optužbe koje su usmjerene prema njemu, on je kazao da je to očekivano. „Prvi su se sa iskonstruisanim optužnicama oglasili oni koji su i najsumnjiviji. Logično, oni žele da zloupotrebom jednog kriminalnog akta, napada na novinarku, učutkaju sve koji govore o njihovom kriminalu. I moja poruka njima je - ništa od toga“, rekao je Đukanović.

On je poručio da će se boriti protiv svakog kriminala: „I onih koji hladnokrvno likvidiraju ljude u podne u centru grada, i onih koji dižu u vazduh automobile sa svojim protivnicima, ne mareći za moguće nedužne žrtve, i protiv heroja iz mraka koji prislone pištolj na nogu novinarke, da bi joj

hiruški precizno nanijeli kontrolisanu, ali nekom drugom ko je politička meta, nekontrolisanu štetu“, naveo je Đukanović

Njemački *Dojče vele* (DW) podsjetio je da je poslije napada na Lakićevu započelo ritualno zaklinjanje policije i vlasti da će učiniti sve da pronađu počinioca, ali da je veći dio kritičke javnosti u Crnoj Gori potpuno izgubio povjerenje u političku volju da se stane na put nekažnjivosti napada. „Evropska unija je praksom žmurenja na jedno oko zbog Đukanovićevog prozapadnog kursa u očima mnogih nezavisnih novinara - saučesnik“, navodi medij.

„Sada neka gospođa Mogerini dočeka Đukanovića u Briselu, neka ga jako zagrlji i mnogo pohvali za njegove

Olivera Lakić
godinama
istražuje šverc
cigareta. Temu kojom
su se bavili i oni koje
je novinarstvo koštalo
života, poput Duška
Jovanovića, urednika
Dana, čije ubistvo ni dan
danas nije rasvijetljeno.
Nakon što je objavila
tekstove o ilegalnoj
fabriци cigareta u
Mojkovcu, Lakićeva je
2012. godine napadnuta
na istom mjestu, ispred
svoga stana u centru
Podgorice. I prije
posljednjeg napada na
istu temu objavila je
seriju tekstova

• JE LI BLAGA
REAKCIJA EU:
Aivo Orav

evropske vrijednosti i stremljenja, i za progres koji je Montenegro postigao u EU-integracijama. Dakle, sve dok briselski šefovi budu svodili svoje reakcije i djelovanje na izjave saučešća medijima i izražavanje nade da će ‘nadležni organi pronaći napadače i nalagodavce’, nezavisni mediji i novinari će biti glineni golubovi i legitimne mete”, kazao je Željko Ivanović za DW.

Očito nije dovoljno reći da je stanje zabrinjavajuće, ili vrlo zabrinjavajuće, i u Izvještaju o napretku napisati da Crna Gora zaostaje kad su u pitanju medijske slobode, a da korača naprijed u svim drugim poljima, kako su nam objašnjavali nedavno briselski zvaničnici. Jer, valjda vjeruju u ono što govore - da su mediji temelj demokratije. Otkud napredak onda u zemlji u kojoj se ne želi udariti taj temelj. U kojoj novinare, jer rade svoj posao, targetiraju uporavo najvisočiji funkcioneri, koje zovu partnerima Zapada.

Zato se s pravom pita – ko je sljedeći?

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Fašisti

Piše: Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Nekoliko sati uoči Dana pobjede nad fašizmom, ispaljen je prvi „antifašistički“ metak u Đukanovićevoj Crnoj Gori. Ne slučajno, pravo u novinarku *Vijesti*, Oliveru Lakić. Ima li ikog više ko ne primjećuje zakonitost - da nakon prijetnji velikog vođe upućenih medijima koje ne kontroliše, uslijedi nasilje. Nakon što je Đukanović *Vijesti* nazvao *fašističkim* jer „ne dozvoljavaju njegovom sinu da se bavi biznisom zbog prezimena“, neki *heroj* sistema pucao je u novinarku *Vijesti*. Kreiranog po Đukanovićevoj mjeri. Da omogući njegovima da se „bave biznisom“ i postanu milioneri od naših para, zbog čega se moraju učutkivati oni koji odbijaju

da to ne vide. Batinama, prijetnjama, etiketama, lošim ekonomskim položajem, i konačno - pucnjima iz mraka. Aposao svakog novinara u Crnoj Gori koji drži do integriteta i profesije je da piše o tome kako se zloupotrebljavaju moć i javna sredstva. Samo to je radila Olja. I zato je kažnjena.

» Nacionalizam, država iznad svega, proizvodnja neprijatelja, kršenje ljudskih prava... Podsjeća na nešto?

No, nije Đukanović medije koje ne kontroliše slučajno nazvao baš *fašistima*. Vođa se, mora da ste primijetili, već neko vrijeme predstavlja kao „antifašist“, spasilac Crne Gore od retrogradnih snaga. *Ceremonijalni antifašizam*, već je to precizno definisao profesor Milan Popović. Maska iza koje se krije upravo suprotno. Nacionalizam, država iznad svega, proizvodnja neprijatelja, kršenje ljudskih prava... Podsjeća na nešto?

Ceremonijalni antifašizam je Đukanovićev paravan za diktaturu, zarobljene institucije, progone, torturu, pljačku, sistemsko nasilje nad slobodnom riječi. Sve prošle nerasvjetljene napade na novinare, ali i buduće. To je njegova karta za dugu vladavinu. Na koju igra kako na domaćem, tako i na međunarodnom terenu. On sa svojim navodnim prozapadnim svjetonazorom, naspram nazadnih mračnih snaga. Izbor je, reklo bi se, lak.

Mediji koje ne kontroliše, bio je jasan Vođa kad je

posljednji put targetirao Olju i sve kolege koji drže do profesije, ali i ostale kritičare, njegova su prava opozicija: „Centrala opozicionog djelovanja nijesu opozicione partije. Suštinska centrala je medijski centar koji pokušava da napravi određenu predstavu o Crnoj Gori. Govorim prije svega o medijskom koncernu *Vijesti*“. Dio opozicije Đukanović očito ne vidi kao prijetnju. A i zašto bi kad oni čine sve da od njega naprave „antifašistu“. Tu su da upotpune njegovu predstavu. Da onaj koji je vodio zemlju dok se išlo na Dubrovnik i kad se desio zločin deportacija bosanskih izbjeglica, koji je sa svojom braćom i kumovima oglođao ovu zemlju do koske, liči na miroljupca i reformatora. Na jedinog mogućeg partnera Zapada i Evrope.

Predstava se uvijek posebno odigra pred neki Đukanoviću značajan datum. Pred predsjedničke izbore imali smo *poturice*, pred predstojeće podgoričke izbore – *pršute*. Marina Jočić nas je ove sedmice opet obasula svojim nacionalističkim „šalama“, nakon čega je uslijedio ples dva nerazdvojna partnera.

Poslanica Fronta je na Fejsbuku napisala kako „cijela Vlada za godinu ne može pojesti nijednu njegovu pršutu“, aludirajući na ministre koji nijesu pravoslavne vjeroispovijesti. Nakon što su je osudili Đukanovićevi mediji, ona je kazala da se šalila i da se izvinjava svima koji se osjećaju uvrijeđenim. U nastavku izvinjenja, postalo je još jasnije da se poslanica nije šalila. Objasnila je kako se Bošnjaci (nekoliko stotina pripadnika Bošnjačke stranke) doseljavaju u Podgoricu i zauzimaju pozicije u Vladi, te da se taj „nacionalni inženjering“ ne dopada ni nekim glasačima DPS-a. Sigurno. Jer je to onaj isti DPS čiji je šef mrzio šahovnicu. Presvučen da bi ostao na vlasti. Dok Front, nastao kao pokušaj da se Đukanoviću oduzme adut podjela, sada nosi kostim nacionalističkog strašila na negovom polju.

Dan je Evrope. Briselski zvaničnici osudili su napad na Oliveru Lakić. Nijesu pominjali *partnera Zapada*. Đukanović se oglasio i proglasio se - žrtvom. Ko će zaustaviti nasilje? Vrijeme je za jačanje domaćih antifašističkih snaga.

Aco čeka milione

Privredni sud je krajem prošle nedjelje, u minut do dvanaest, stopirao postupak otkupa akcija Rudnika uglja u Pljevljima (RUP) od strane Elektroprivrede Crne Gore. Zato, do daljnjeg, Vlada, italijanska A2A i Aco Đukanović, treba li ponoviti – kontroverzni biznismen sa dobrim vezama u vrhu izvršne i zakonodavne vlasti, moraju sačekati na novac čiji su priliv odavno planirali. A riječ je o nekih 30 miliona eura (Italijani bi dobili 13, država 10, a Đukanović skoro četiri miliona).

Ipak, prema nezvaničnim informacijama *Monitora* prodavci neće dugo čekati na svoj novac. O detaljima malo kasnije. Krenimo redom:

Sutkinja **Nataša Bošković** prošlog je petka donijela Rješenje kojim se

Iz vlasti se niko ne osvrće na računicu prema kojoj će – na ime precijenjenih akcija RUP-a – A2A naplatiti pet, a Aco Đukanović 1,4 miliona eura više nego što njihova imovina realno vrijedi

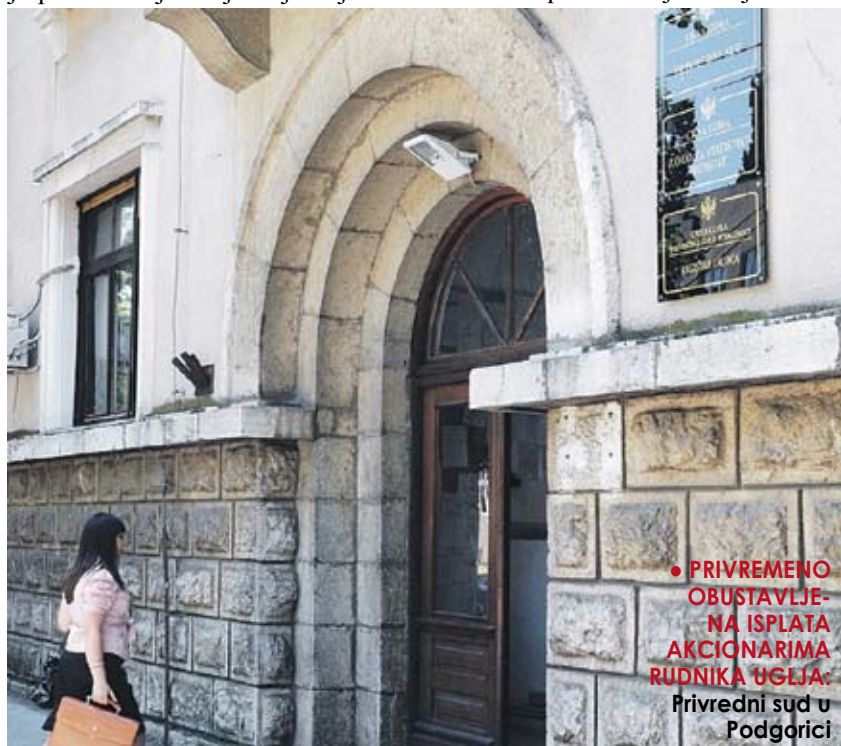
EPCG „privremeno zabranjuje“ da izvrši kupovinu akcija Rudnika uglja. To je od suda zahtijevao **Vasilije Miličković**, vlasnik *M&V Company* i predsjednik Udruženja manjinskih akcionara EPCG, obrazlažući kako na martovskoj sjednici Skupštine akcionara EPCG sporna odluka o otkupu akcija RUP-a „nije mogla biti donijeta zbog nedostatka potrebnog kvoruma za donošenje ovako bitne odluke“. Kao zastupnik *M&V Company* Miličković je sudu predočio da su odluku o preuzimanju akcija RUP-a

Skupština EPCG donijeli vlasnici 0,09 odsto akcija EPCG, nakon što su se, zbog navodnog konflikta interesa, od glasanja uzdržali vlasnici 98,75 akcijskog kapitala (57,01 odsto država Crna Gora i 41,74 odsto A2A).

Nasuprot Miličkoviću, pravna zastupnica EPCG **Azra Jasavić**, doskorašnja poslanica i v.d. predsjednika Pozitivne Crne Gore, tvrdi kako su „za donošenju sporne odluke postojali svi Zakonom i Statutom (EPCG – prim. *Monitora*) utvrđeni uslovi“. Dodatno, Jasavić ističe da je preuzimanje akcija RUP-a od strane EPCG „ocijenjeno kao opravdano i izuzetno značajno, ne samo sa aspekta ovih kompanija već i buduće pozitivne sinergije cijelog crnogorskog termoelektričarskog sektora“. I kao dokaz svoje tvrdnje podastire studiju revizorske kuće *Deloitte*, koja je jednoglasno prihvaćena na martovskoj sjednici Skupštine Elektroprivrede.

Taj izvještaj, međutim, otvara mnogo više spornih pitanja nego što nudi neporecivih rješenja. I to sa ekonomske i sa pravne strane mogućeg preuzimanja Rudnika uglja od strane EPCG.

„Država Crna Gora se izuzela iz glasanja o Odluci o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje Akcionarskog društva Rudnik uglja AD Pljevlja, u cilju izbjegavanja čak i mogućnosti teoretskog postojanja konflikta

Prema saznanjima *Monitora* iz centrale EPCG u Nikšiću u Podgoricu će uskoro stići zahtjev za izuzeće sudije Nataše Bošković. Tek da se preduprije nova iznenađenja. I mogućnost da se nekome sa prezimenom Đukanović još jednom ospori ili makar spočita to što prihoduje (nezarađene) milione na račun države i njenih preduzeća

interesa“, navodi sudija Bošković u svom rješenju. „Međutim, Država Crna Gora je glasala o Odluci o usvajanju izvještaja o procjeni fer i investicione vrijednosti akcija Rudnika uglja AD Pljevlja i izvještaj u vezi sa analizom mogućih modela preuzimanja RUP-a, koja Odluka je osnov za donošenje odluke o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje Akcionarskog društva Rudnik uglja...“.

Sud potom, donijetom privremenom mjerom, prihvata stav manjinskih akcionara EPCG da bi se trošak transakcije preuzimanja akcija RUP-a nesporno uvećao za najmanje 15 miliona eura, koliko iznose dugovi Rudnika prema državi, po osnovu ne izmirenog poreskog duga.

„Uvidom u zapisnik sa vanredne skupštine akcionara EPCG, sud je utvrdio da je predsjednik Odbora direktora EPCG (**Đoko Krivokapić**, prim. *Monitora*) na pitanje koje je pisanim putem dobio od manjinskog akcionara **Nataše Backović** da li u isplatu

33 miliona za preuzimanje RUP-a ulazi i 15 miliona poreskog duga RUP-a prema državi, odgovorio usmeno da iznos od 33 miliona ne obuhvata i poreski dug, već da je to obveza RUP-a, a da su 33 miliona samo za akcije“, stoji u Rješenju, uz pojašnjenje: „To znači da će EPCG kupovinom Rudnika postati vlasnik tog preduzeća i moraće da plati dodatnih 15 miliona poreskog duga“.

Itu stižemo do, možda, i suštinskog stava iz Rješenja sutkinje Bošković. Ona, naime, napominje kao je Sud, prilikom odlučivanja „imao u vidu odredbu člana 31 Statuta EPCG kojom je propisano da svaki akcionar snosi rizik poslovanja Društva do visine vrijednosti akcija koje posjeduje i da akcionar učestvuje u upravljanju Društvom srazmjerno broju akcija sa pravom upravljanja, direktno ili putem punomoćenika“.

Sve to znači da mogući problem nije samo u tome što su se država i A2A na nezakonit način izuzeli od odlučivanja („uvidom u zapisnik sa XIX vanredne Skupštine

akcionara EPCG sud je utvrdio da se predsjedavajući prilikom utvrđivanja predmetnog konflikta interesa nije pozvao na odredbe niti jednog propisa – bilo opšteg akta tuženog, bilo Zakona“). Već postoji sumnja da su to uradili kako bi se sačuvali od moguće odgovornosti za štetu koja može nastati kao posljedica donijete odluke.

To nas pitanje vraća na ekonomske parametre sporne odluke. Skoro pa istovremeno sa odlukom Privrednog suda (privremena mjera sudije Nataše Bošković) javnost je obaviještena o nalazima stručne ekspertize procjene vrijednosti Rudnika uglja koju je, po narudžbi EPCG, uradio *Deloitte*.

U saradnji sa *Istraživačkim centrom MANS-a* analizu je uradio univerzitetski profesor i finansijski konsultant **Milenko Popović**.

I, u najkraćem, ispostavilo se da je *Deloitte* svoju analizu radio isključivo na osnovu podataka i procjena dobijenih od uprave *Rudnika*, ne provjeravajući njihovu tačnost. Umjesto toga *Deloitte* je relativizovao vlastite nalaze: „Ako se planovi i pretpostavke koji su korišteni iz bilo kog razloga ne ostvare, to može da utiče na zaključke koji su predstavljeni i takvi uticaji mogu da budu materijalno značajni“.

Ipored tako eksplicitnog upozorenja, u EPCG nijesu našli za shodno da obave dodatne provjere ponuđene vrijednosti. Da su to uradili, možda bi došli do nalaza koji su slični onome što je ovdašnjoj javnosti predočila **Ines Mrdović**, koordinatorka *Istraživačkog centra MANS-a*:

- Odbađanje realizacije projekta izgradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima za tri do pet godina uticalo bi na pad procijenjene vrijednosti *Rudnika uglja* za 3,6 do 6,6 miliona eura. Ukoliko bi kašnjenja bila veća, onda bi i pad vrijednosti kompanije bio veći.

- *Deloitte* predviđa da će Drugi blok TE (pod uslovom da bude izgrađen) raditi do 2062.

• SA DRŽAVOM
– UVIJEK NA
DOBITKU: Aco
Đukanović

• **ZAKINUTI MA-
NJINSKI AKCI-
ONARI: Vasilije
Miličković, pred-
sjednik Udruženja
manjinskih akcio-
nara EPCG**

godine, što je suprotno politici Evropske unije da njene članice zatvore termoelektrane na uglj do 2050. godine. Dakle, ukoliko se Drugo blok izgradi, a Crna Gora uđe u EU, on mora biti zatvoren – prema sada važećim propisima - makar 12 godina ranije od planiranog. I to dodatno smanjuje procijenjenu vrijednost Rudnika.

- Dalje, *Deloitte* projektuje da se iznos koncesione naknade neće mijenjati narednih 50 godina, što je dodatno povećalo procijenjenu vrijednost *Rudnika*. U MANS-u su izračunali da bi, ukoliko se ta naknada poveća sa sadašnjih 700 hiljada na milion eura godišnje, vrijednost procijenjenog kapitala RUP-a pala za više od tri miliona eura. Iz Ministarstva ekonomije potvrdili su da je ponuđena računica sporna: „Kako je iznos koncesione naknade određen dijelom kriterijuma koji su po svojoj prirodi promjenljivi, to se ne može unaprijed odrediti iznos naknade na duži vremenski period”. To, ipak, nije omelo vladine predstavnike da na Skupštini akcionara EPCG podrže

spornu procjenu.

- Konačno, procjeni *Deloitte*-a spočitava se da je u kalkulaciju uzeta nerealno visoka vrijednost zemljišta Rudnika. „Najveći dio zemljišta u vlasništvu te kompanije se nalazi na lokaciji Jagnjilo u Pljevljima, deponiji koju je potrebno sanirati. Kvadrat takvog zemljišta je procijenjen na 1,5 eura, dok se na sličnoj udaljenosti od grada može kupiti kvalitetno poljoprivredno zemljište za samo 40 centi po kvadratu“. Istovremeno su podcijenjeni mogući troškovi sudskog spora koje RUP vodi sa Opštinom Pljevlja. „Pored toga, procjena se zasniva na nerealnim podacima o kvalitetu i količini raspoložive rude, a u nju nisu uključeni troškovi korišćenja novih ležišta i njihove sanacije po završetku eksploatacije“.

Kada se sve sabere i oduzme, analiza koju je napravio profesor Popović, a predstavila nam je Ines Mrdović, ukazuje na mogućnost da je procjenom *Deloitte* vrijednost akcija Rudnika uglja uvećana za najmanje

12 miliona eura. Odnosno, da je stvarna vrijednost akcija četiri, a ne ugovoreni 6,4 eura.

„Nerazumljivo je da EPCG naručuje za svoje potrebe da se uradi takva analiza, odnosno procjena vrijednosti, a zatim se ne upušta u to kakvi su podaci na osnovu kojih je analiza rađena, i pristaje da plati akcije po mnogo većoj cijeni“, konstatuje **Vanja Čalović-Marković**, koordinatorka MANS-a. Iz vlasti se niko nije osvrnuo na računicu po kojoj će – na ime precijenjenih akcija RUP-a – A2A naplatiti pet, a Aco Đukanović 1,4 miliona eura više nego što njihova imovina realno vrijedi.

Tako će, nažalost, samo započeti postupak praznjenja računa EPCG. Nakon mogućeg otkupa akcija RUP-a slijedi isplata dividende (Vlada je rebalansom ovogodišnjeg budžeta već uračunala 45 miliona eura po tom osnovu, A2A će dobiti tek nešto manje) pa otkup vlastitih akcija od Italijana (oko 120 miliona sa računa EPCG). Tako će se sadašnji depoziti EPCG (oko 250 miliona) trajno istopiti. Bolje rečeno, preleti u nečije džepove.

Da se vratimo u Privredni sud.

Žalba advokata EPCG Azre Jasavić na Rješenje sudije Bošković stigla je u srijedu. Naši sagovornici iz Suda procjenjuju da će sudsko vijeće u sastavu **Ivan Kovačević**, **Miodrag Anđelić** i **Nataša Sekulić** vrlo brzo, već krajem ove ili početkom sljedeće nedjelje, odlučivati o njoj. Ne žele da prognoziraju odluku, ali ukazuju kako je, teoretski, moguće da novac prema ranije utvrđenom planu na račune novih vlasnika legne već u narednih desetak dana.

U tom će roku, prema saznanjima *Monitora*, iz centrale EPCG u Nikšiću, u Podgoricu stići i zahtijev za izuzeće sudije Nataše Bošković iz predmeta koji je počeo po tužbi Vasilija Miličkovića. Tek da se preduprijede nova iznenađenja. I mogućnost da se nekome sa prezimenom Đukanović još jednom ospori ili makar spočita to što prihoduje (nezarađene) milione na račun države i njenih preduzeća.

Zoran RADULOVIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Čuťi, kopile jedno

Niko odavno u javnom govoru u Crnoj Gori ne koristi riječ „peder”; većina se trudi da i izraz „homoseksualac” zamijeni korektnijim „gej osoba”. U politički korektnom govoru savladali smo dovoljno stepenica da se veoma rijetko može čuti riječ „Ciganin”; „Šiptar” je ime koje tek ponekad siđe sa usana najtvrdokornijih nacionalista. Ali, riječ „kopile” imamo u udžbeniku za osnovnu školu.

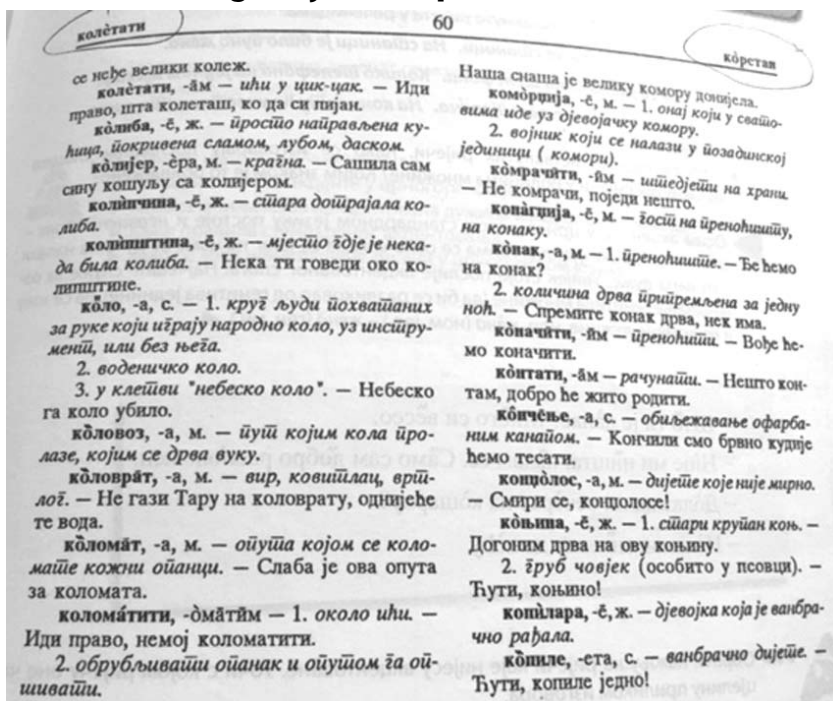
Ni po jada, što bi se reklo, da se ta riječ našla u kakvom umjetničkom tekstu. Ne. Djeca u devetom razredu osnovne škole na primjerima „kopilara” i „kopile” uče akcente. „Kopilara” je, kako je razjašnjeno, djevojka koja je vanbračno rodila, „kopile” je vanbračno dijete. Kao primjer upotrebe riječi koristi se rečenica: „Čuti, kopile jedno”.

Tako će svaki dobar dak naučiti da je kratkouzlazni akcenat onaj koji se koristi u riječi „kopilara”, za razliku od kratkosilaznog u riječi „kopile”.

Pod brojem 71 je prvi član Ustava Crne Gore koji se bavi porodicom. U četvrtom stavu piše: „Djeca rođena van braka imaju ista prava i obaveze kao i djeca rođena u braku”. Reklo bi se da je jasno. Samo, očito, nije.

Zakon o zabrani diskriminacije zabranjuje, pored ostalog, diskriminaciju koja se zasniva na „bračnom ili porodičnom stanju”. Uzalud. Zabranjen je i govor mržnje. Zakonom je definisan kao „svaki oblik izražavanja ideja, tvrdnji, informacija i mišljenja koji širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva...”. Diskriminacija u dužem vremenskom periodu smatra

Svaki dobri đak u devetom razredu osnovne škole nauči da je kratkouzlazni akcenat onaj koji se koristi u riječi „kopilara“, za razliku od kratkosilaznog u riječi „kopile

se težim oblikom diskriminacije.
Kažnjiva je po zakonu.

Udžbenik *Moć jezika* za deveti razred osnovne škole izdao je Zavod za udžbenike i nastavna sredstva na čijem je čelu **Pavle Goranović**. Autorke su **Dragana Nenadović** i **Aleksandra Vešović-Ivanović**. Glavni urednik izdanja je **Radule Novović**, a odgovorni urednik **Lazo Leković**. Urednica je **Biljana Ćulafić**, a recenzenti su: **dr Adnan Čirgić**, **dr Radoslav Rotković**, **Ljubinka Nedić**, **Rada Mujović** i **Zorica Minić**. Lekturu i korekturu uradila je **Sladana Albijanić**. Niko od tih ljudi nije primijetio da u lekciji *Akcenti u standardnom jeziku* ima

Kondžolos u kolipčini

Profesorica književnosti Božena Jelušić primjećuje da u lekciji o akcentima u crnogorskom jeziku, preuzeti konstrukt iz *Rječnika govora Prošćenja* postaje svojevrsna metafora Crne Gore. Na toj „slici“, kako kaže, dominiraju kolibe „kolipčine, kolipštine“, ljudi tumaraju „koletaju, kolomataju...“ u „kolomatanim“ opancima, štede na svemu „komrače“, a jedni druge ponajviše kunu i učutkuju: „Nebesko ga kolo ubilo!“, „Čuti, konjino!“, „Čuti, kopile jedno!“.

„U tom svijetu očito nema milosti za slabe i nemoćne, posebno ne za djecu, koja nikako ne smiju da budu rođena van braka, a ako su to i uspjela, onda treba da budu ropski poslušna, inače su kondžolosi: ‘Smiri se, kondžolose!’. Uzvičnici su dokaz da su vika i prijetnje uobičajeno ponašanje, a snaša se cijeni prema tome je li veliku komoru donijela - ko je kriv siromašnima“, kaže Božena Jelušić.

nešto sporno. Nacionalni savjet za obrazovanje odobrio je udžbenik 2011. godine. Niko od nastavnika, tokom sedam školskih godina nije uočio da nešto nije u redu.

Autorke udžbenika odlučile su, a ostali aminovali, da osnovcima približe akcente pomoću dijela *Rječnika govora Prošćenja* Miloša Vujačića koji je izdala Crnogorska akademija nauka i umjetnosti 1995. Uslikano, odobreno, objavljeno, djeci servirano.

„Ne postoji nijedno opravdanje da se uz lekciju o akcentima u crnogorskom jeziku nađu diskriminacija i govor mržnje. Sa lingvističkog stanovišta, *Rječnik govora Prošćenja*, autora Miloša Vujačića je važan i koristan materijal. Međutim, pojedine lekseme se ne bi smjele preuzimati, a da se ne vodi računa o vrijednostima i pogledima na svijet koji se njima zagovaraju“, kaže u izjavi za *Monitor* profesorica književnosti Božena Jelušić. Po njenim riječima, takvi su primjeri: „kopilara“ i „kopile“, uz primjer upotrebe u jezičkoj praksi: „Čuti, kopile jedno!“. „Njima se nepogrešivo uspostavlja i dalje prenosi diskriminatorna ideologija i stigme arhaičnog patrijarhata, odnosno vrijednosna načela koja su u direktnom sukobu čak i sa zakonima države Crne Gore, koji u pravima izjednačavaju djecu, bez obzira da su rođena u bračnoj ili vanbračnoj zajednici.“

Profesorica Jelušić ocjenjuje da

je ovaj primjer „suštinski pokazatelj“ da smo borbu protiv diskriminacije u Crnoj Gori prihvatili samo „na papiru“, ali da je istinski ne prepoznavamo i ne dekonstruišemo. „Ukoliko i ostavimo po strani činjenicu da se nepismeni narodni govornici kroz ovaj primjer indirektno nude kao paradigma pismenosti, pedagoški je problematično da se akcenti u osnovnoj školi poučavaju na primjerima arhaizama - u ovom slučaju čak i arhaičnih lokalizama. Pored toga što su djeci i uz prevod savršeno tuđi, oni su ‘distributivna’ mreža diskriminatornih društvenih praksi koje su u tradicionalnom društvu bile normalizovane. Ovaj propust je nažalost godinama postojao u udžbenicima, promakao je i autorkama i recenzentima, nastavnicima i roditeljima“, kaže profesorica Jelušić.

Nataša Nelević pozorišna kritičarka i spisateljica, direktorica NVO Nova Centar za feminističku kulturu smatra da je jezičko nasljeđe, kao i svako nasljeđe, neka vrsta supermarketa - uzimamo ono što nam je potrebno i to što uzimamo ne uzimamo slučajno.

„Svaki put kada izgovorimo riječi poput ‘kopilara’ obnavljamo prezir prema ženama koje su rodile djecu izvan braka i njihovoj djeci. To je ono što bismo nazvali performativnom moći te riječi. Ako nas danas zaboli svaki put kad čujemo tu riječ, to znači da je ta moć i dalje, nažalost, živa. I ako već ne možemo našu

djecu, ni sebe same spasiti od te mržnje u svakodnevnom životu, teško možemo zdravim razumom da dokučimo kako je moguće da se ona ušunjala u školu, pored toliko recenzenata, različitih supervizora, nadzornika. Postoji mnogo starih riječi koje se više ne usuđujemo da koristimo jer su uvredljive i ne odgovaraju savremenom poimanju i vrijednostima. Takve riječi nećete naći u udžbenicima. Ali ovu, hoćete“, kaže Nataša Nelević u izjavi za *Monitor*.

Prema informacijama kojima *Monitor* raspolaže honorar za pisanje udžbenika je pet do šest hiljada eura. Ako ima više autora, novac podijele. Recenzenti su ranije zarađivali euro po stranici, sad je ta cifra nešto manja. *Moć jezika* ima 120 strana, puta pet recenzenata, pa

Hitna reakcija Zavoda

Neposredno prije nego je ovaj broj *Monitora* krenuo u štampu iz Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Podgorica stigao je mejl u kom se umjesto odgovora na pitanja koja smo im uputili navodi da će ovaj primjer ukloniti iz udžbenika.

„Odlučili smo, uz saglasnost autora, da se ovaj primjer ukloni iz udžbenika - dakle, izdanje iz 2018. godine neće sadržati ovaj primjer“, piše u odgovoru koji potpisuje Lazo Leković, odgovorni urednik.

Hvale je vrijedna brza reakcija Zavoda. Reagovali su istog trena kad su saznali da će *Monitor* pisati o ovoj temi. Do naše redakcije stigla je informacija da je udžbenik već bio u štampi koja je hitno obustavljena.

Kao prilog, iz Zavoda su nam prosljedili reagovanje autorki udžbenika. Pišu da je „ilustracija akcentovanja data bez namjere da se riječi iz rječnika tumače i skreće pažnja na njih, već s namjerom da se uoče (grafički) načini akcentovanja riječi i obaveze da se u svim rječnicima, pa i narodnih govora, riječi akcentuju“.

urednici, pa lektorka - nije to malo para. Naravno sve to narod pozlati kad plati nimalo jeftine udžbenike za osnovnu školu. Plate i „kopilare” jer je osnovna škola obavezna i za „kopilad”.

Prema ocjeni profesorice Jelušić, crnogorska jezička pometanja su se od početka pokazala samo kao odlično sredstvo za očuvanje vlasti i skretanje pažnje sa nasušnih društvenih potreba i problema. „Nova jezička kodifikacija se najteže obrušila na crnogorski obrazovni sistem. U kratkovidnoj borbi da se crnogorska varijanta zajedničkog jezika potvrdi kao zasebni jezik, očito je da se postižu upravo suprotni efekti, pa se nespretno zagovaraju i načela suprotna humanizmu i ljudskim pravima”, kaže Božena Jelušić. Ona naglašava da se kao „slabija”, odnosno kao neko ko je imao drugačiji pogled na pitanje kodifikacije crnogorskog jezika - kao posebne varijante jednog policentričnog jezika - odavno distancirala od svega što se na tom polju radi. „Ipak, kao profesorica, i sama osjećam izvjesnu građansku odgovornost što primjer o kojem govorimo nijesam uočila i barem se obratila nadležnim institucijama”.

Preča je stvar okupirala ovih dana ovdašnji puk. **Svetlana** se **Ceca Ražnatović**, naime, našla u udžbenicima srpskog jezika u Srbiji. „Podvuci imenice u vokativu u sledećim stihovima poezije i popularne muzike”, zadatak je za učenike petog razreda osnovne škole. Među stihovima se našao hit: „Sećaš li se, lepi grome moj / Nekada je tlo pod nama pucalo”. Ministar prosvjete u srpskoj vladi **Mladen Šarčević** tražio je od Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja da zadatak bude izbačen.

Mediji u Crnoj Gori predano su pratili dešavanja u komšuluku. Javnost je bila uredno zgranuta. Šta piše u udžbenicima iz kojih uče njihova djeca, međutim, niko nije primijetio. Sedam i kusur godina.

Samo neka smo zdravo.

Miloš BAKIĆ

DA LI SU LJEKOVI U CRNOJ GORI SKUPLJI NEGO U REGIONU

• MINISTARSTVO KRITIČARE OPTUŽUJE ZA ZAMJENU TEZA I ZLU NAMJERU: Kenan Hrapović

Građani jedno, Ministarstvo drugo

Dok građani tvrde da su lijekovi u Crnoj Gori skuplji i do nekoliko puta u odnosu na region, iz Ministarstva to negiraju i tvrde da se radi o zlonamjernim tvrdnjama

Spisak lijekova za koje građani tvrde da su u Crnoj Gori znatno skuplji nego u regionu, objavila je na društvenim mrežama Organizacija KOD.

Lijek koji pomaže kod visokog krvnog pritiska *valsacor*, a ne nalazi se na osnovnoj listi lijekova, kod nas košta 9,46, a u Srbiji 1,96. *Tanakan*, namijenjen za liječenje demencije i oboljenja perifernih arterija, je

lijek koji se dobija na ljekarski recept, košta 15 eura, a u regionu je jeftiniji tri eura. Gotovo dvaput manje u regionu košta *plavix*, lijek protiv stvaranja trombova, koji se u domaćim apotekama prodaje za 10,7 eura,

Mirza Krnić iz Organizacije KOD za *Monitor* objašnjava da im je na ovaj problem ukazao građanin koji im je donio dokaze da je cijena lijeka koji koristi značajno niža u

MINISTARSTVO ZDRAVLJA

Netačne cijene lijekova

Iz Ministarstva zdravlja *Monitoru* su naglasili: „Želimo da ukažemo na to da se u javnosti nestručno i očigledno zlonamjerno spekulira o nazivima, farmaceutskim oblicima i pakovanjima, a iznose se i netačne cijene lijekova koji se nalaze na Osnovnoj i Doplatnoj listi“.

Navode sljedeće primjere:

-**ANTIEPILEPTICI**, za koje se ističe cijena od 50 eura, nalaze se u različitim jačinama i pakovanjima na Osnovnoj listi lijekova, dakle građani ih uzimaju na recept i za njih ne plaćaju ništa.

-**MONOPRIL** – se nalazi na Osnovnoj listi i ne košta crnogorskog osiguranika ništa ukoliko ga uzima na ljekarski recept, što takođe ne odgovara navodima pomenute NVO koja za ovaj lijek iznosi cijenu od 8,40 eura. Poređenja radi ovaj lijek se u susjednoj Srbiji nalazi na Doplatnoj listi i osiguranici za njega plaćaju 50% njegove cijene.

-**TRITACE** se nalazi na Doplatnoj listi lijekova i osiguranik za tritace od 5 mg plaća doplatu od 0,75 eura, a NVO navodi cijenu od 5,2 eura.

-**SINGULAIR** se nalazi na Osnovnoj listi lijekova i takođe uz ljekarski recept osiguranik ne učestvuje u plaćanju, odnosno crnogorske osiguranike košta 0,0 eura.

-**PRADAXA** u tri jačine od 75 mg, 110mg i 150mg se nalazi na Osnovnoj listi lijekova u Crnoj Gori, dok je u Srbiji njena primjena moguća isključivo u stacionarnim uslovima, tj. ne izdaje se na recept.

-**PLAVIX**-se ne nalazi na Osnovnoj listi pod ovim zaštićenim imenom već kao **CLOPYDIX** i **ZYLT** (isti lijek po INN-u **klopido-grel**) i taj lijek takođe ide na teret Fonda za zdravstveno osiguranje.

regionu nego u Crnoj Gori. „Mi smo tada pozvali građane da nam dostave prijave za slične slučajeve i oni su to učinili u zaista velikom broju. Samo po sebi to govori da je to značajan problem“.

Nešto ranije doktor **Danilo Jokić**, funkcioner Ujedinjene Crne Gore (UCG), uputio je otvoreno pismo ministru zdravlja **Kenanu Hrapoviću**, u kojem ga pita da li zna „da nam pacijenti i njihova rodbina danas, boreći se za zdravlje i život, ‘švercuju’ ili krijući, u putničkim torbama, prenose preko granice lijekove i medicinska sredstva koja život znače?“ I on je u svojem pismu naveo čitav niz lijekova koji su kod nas skuplji nego u regionu.

Jokić za *Monitor* kaže da svakodnevno dobijaju nove

informacije od građana kojima se potvrđuju navodi iz otvorenog pisma ministru: „Nerijetko i lično dolaze u kancelarije našeg gradskog odbora UCG kako bi nam pokazali račune i razliku u cijeni. Frapantno je da i ako uračunamo putne troškove

do određenih zemalja u regionu, pa dodamo cijenu lijeka, opet ispadne jeftinije nego u crnogorskim apotekama“.

Jokiću su iz Ministarstva zdravlja odgovorili da iznosi netačne podatke i to iz loše namjere.

„Iz Ministarstva zdravlja, nažalost, odavno nismo čuli ništa relevantno, pogotovo stručno o našoj oblasti djelovanja. Koliko ministar ne poznaje zdravstvo, koliko ne poznaje ovaj konkretan slučaj, najbolje govori činjenica da je nakon mog otvorenog pisma jedna druga organizacija uzela da se bavi cijenama lijekova. Ministar može mene optuživati za šta god želi, ali u svjetlu novih cjenovnika koji se svakodnevno pojavljuju, izvlačimo zaključak da je neistina princip rada, nažalost, ovog ministarstva. A, evo još jednom, da upitamo ministra - gdje je zla namjera kada ljekar pacijenta uputi da nabavi jeftiniji lijek i time uštedi za svoj osiromašeni budžet?“, kaže Jokić.

Na pitanja o ovom problemu iz Agencije za lijekove i medicinska sredstva nijesmo dobili odgovore.

Iz Ministarstva zdravlja za *Monitor* tvrde da se po ko zna koji put vrši zamjena teza „i Lista lijekova se slučajno ili namjerno, a možda i zlonamjerno, miješa i poistovjećuje sa lijekovima u slobodnoj prodaji“.

Objašnjavaju da se cijene lijekova, koji nijesu obuhvaćeni Osnovnom i Doplatnom listom, formiraju na slobodnom tržištu. Crna Gora time poštuje propise Evropske unije koji govore da cijene lijekova u slobodnoj prodaji ne mogu biti administrativno ograničene. Zbog toga je, kažu u Ministarstvu, „logično da su cijene lijekova u slobodnoj prodaji u Crnoj Gori veće - mali promet, slobodno formiranje cijena, mali broj stanovnika, i to nema dodirnih tačaka sa Listom lijekova, kojom

ORGANIZACIJA KOD

Skuplje nego u regionu

Spisak lijekova - Crna Gora i region:

- **Tritace** 5, 2 eura (Crna Gora) 1, 5 (region)
- **Valsacor** 9,46 eura (Crna Gora) 1,96 eura (region)
- **Singular** 46 eura (Crna Gora) 8-9 eura (region)
- **Codioval** 18-19 eura (Crna Gora) 9 eura (region)
- **Antiepileptici** 50 eura (Crna Gora) 18 eura (region)
- **Tanakan** 15 eura (Crna Gora) 12 eura (region)
- **Plaviks** 10,7 eura/ građani prijavljuju slučajeve od 19 do 25 eura (Crna Gora) 5-7 eura (region)
- **Diovan** 24-27 eura (Crna Gora) 6 eura (region)
- **Betaserc** 12,8 eura (Crna Gora) 2,36 eura (region)
- **Monopril** 8,4 eura (Crna Gora) 3,65 eura (region)
- **Elorika** 10,08 eura (Crna Gora) 2,03 eura (region)
- **Seroksat** 10,08 eura (Crna Gora) 2,63 eura (region)
- **Prexsanil** Combi 15,5 -17 eura (Crna Gora) 6 eura (region)
- **Lercanil** 23 eura/10mg (Crna Gora) 9 eura/20mg (region)
- **Pradaxa** 95 eura (Crna Gora) 46 eura (region)

O LJEKOVIMA I U SKUPŠTINI

Monopol privilegovanih

Tokom februara kada se u Skupštini raspravljalo o Zakonu o zdravstvenom osiguranju poslanica DF-a **Branka Bošnjak** rekla je da su lijekovi u Crnoj Gori skuplji i do sedam puta u odnosu na region.

Poslanik DF-a **Nebojša Medojević** kazao je da veletrgovlja *Glosarij*, koju kontroliše **Aco Đukanović**, drži monopol u distribuciji i prodaji lijekova u Crnoj Gori.

Ministar Hrapović je odgovorio da je donesena uredba o maksimalnoj cijeni lijekova dobila podršku Svjetske banke.

se obezbjeđuju građanima lijekovi na teret sredstava Fonda i za šta građani ne moraju da izdvajaju sopstvena sredstva”.

Iz Ministarstva napominju da je Lista lijekova sastavljena tako da su najznačajniji i najprometovaniji lijekovi upravo na Osnovnoj listi, dok se mnogi od tih lijekova u Srbiji ili ne nalaze na osnovnoj ili doplatnoj listi, i nisu dostupni osim u slobodnoj prodaji. Pa prema tome tvrde da lijekovi koji su utvrđeni listom lijekova, koji se propisuju na recept, nisu skuplji u odnosu na okruženje već su mnogi i jeftiniji.

„Pozivamo građane da ne kupuju lijekove u slobodnoj prodaji ‘na svoju ruku’ i bez recepta, jer za svaki takav lijek koji kupe u slobodnoj prodaji, postoje adekvatni i kvalitetni lijekovi koje im je obezbijedila država, tj. izdaju se na teret Fonda za zdravstveno osiguranje. Apelujemo na

građane da lijekove ne uzimaju na taj način već da poštuju terapiju koju im propisuju ljekari i koja im je zaista potrebna. Osim nepotrebnog plaćanja iz sopstvenog džepa, neadekvatnim korišćenjem lijekova građani mogu trajno naškoditi svom zdravlju”, navode iz Ministarstva zdravlja.

Iz Organizacije KOD kažu da je tačno da neke od lijekova građanin može dobiti na recept, ali podsjećaju „da i te lijekove građani plaćaju preko Budžeta, odnosno Fonda za zdravstveno osiguranje u koji se slivaju sredstva koja oni daju od

svojih primanja. Ako je razlika između te cijene i one koja se nalazi u apoteci značajna i na to bi nadležni trebalo da daju odgovor”.

Podsjećaju i da ima situacija kada pacijent ne može brzo doći do svoga specijaliste koji bi mu propisao neki lijek, što ovaj problem čini još složenijim.

„Uskoro ćemo Ministarstvu zdravlja dostaviti čitavu listu prijava građana. Očekujemo da javno izgovorene riječi obavezuju i da će se garantovati da će ti lijekovi u Crnoj Gori biti građanima dostupni makar

• GRAŠANI PRINUĐENI DA „ŠVERCUJU”
LJEKOVE: Dr Danilo Jokić

• OBEZBIJEDITI CIJENE LJEKOVA NA NIVOU REGIONA:
Mirza Krnić, Organizacija KOD

na nivou cijena koje za njih važe u regionu”, kaže Krnić.

Građani sa kojima je *Monitor* razgovarao tvrde da su neki lijekovi skuplji a neki jeftiniji. Ono što ističu kao veći problem je što se dešava da doktori prepisuju lijekove i da otvoreno kažu - nećeš ga naći u Crnoj Gori. A onda kreće potraga - Srbija, Bosna, Albanija... „Često idem u jednu od zemalja regiona za lijekove. Moram, ovdje ih ili nema, ili su znatno skuplji. Taj lijek je neophodan članu moje porodice, a ja stalno strahujem jer sam svjesan da je to šverc”.

U Ministarstvu su nedavno izradili novu Listu lijekova. Kažu proširena je i u nju su uvršteni novi lijekovi s boljim dejstvom i efektom.

Predrag NIKOLIĆ

Francuska

Još jedno opasno odlaganje

Piše: Milan POPOVIĆ

Predsednički izbori u Francuskoj 2017, doneli su jedan krajnje paradoksalan, ali i krajnje otvoren politički rezultat, u najužem smislu ovih reči.

Najpre o onoj paradoksalnosti. S jedne strane, naime, ovi izbori desetkovali su, pa i doveli u pitanje dalji opstanak stranaka takozvane tradicionalne levice i desnice, Socijalističke partije Francuske i Republikanaca, koje su se na vlasti u ovoj zemlji, do ovih izbora, suvereno smenjivale već nekoliko decenija. U Francuskoj je ovakav rezultat s pravom već nazvan „velikim praskom“, tektonskom promenom, možda čak i krajem Pete republike.

S druge strane, međutim, ovaj isti rezultat, nije doneo ništa suštinski novo, nego je samo, u novom, istina spektakularno novom, makronovskom pakovanju, produžio vladavinu onog istog „ekstremnog centra“ (Tarik Ali), koji Francuskom, Zapadom, Evropom i SAD, a preko ovih i čitavim svetom, vlada već najmanje trideset godina. Da će upravo ovako biti, jasno su nagoveštavali i politički bekgraund samog Emanuela Makrona, i politički program njegove tek osnovane pobedničke partije-pokreta *En Marche!* (Napred, Republika u pokretu). Ipak, ovo je postalo i sasvim belodano, tek nakon prvih konkretnih ekonomskih reformi i promena novog francuskog predsednika, koje su desnije, čak i od najvećeg broja dosadašnjih ekonomskih reformi i promena, većine ako ne i svih dosadašnjih takozvanih desnih centara u novijoj francuskoj istoriji.

Pa ipak, najveći deo francuske, ali i međunarodne javnosti, do danas je ostao slep, za nešto što je već ovoliko i ovako belodano. Kako da se objasni ovoliko i ovakvo slepilo? Dva faktora su ovde najznačajnija. Prvi je očaj sve većeg broja gubitničkih, srednjih i radnih klasa, koje padaju u fatalnu apstinenciju, ili, još gore, u fatalnu fascinaciju, onim istim spektakularnim pakovanjem, koje je, zapravo, uzrok i izvor njihovoj nevolji. Drugi je samo ovo spektakularno pakovanje, uključiv i zavidnu

ličnu sposobnost, inteligenciju, obrazovanje, mladost, iskustvo i šarm, samog Emanuela Makrona, koje je ovaj već demonstrirao, pored ostalog, i u onom izvanrednom, indikativnom rukovanju, sa poluludim Donaldom Trampom.

Sada je moguće da se odgovori i na pitanje, u kom smislu je rezultat prošlogodišnjih predsedničkih izbora u Francuskoj, ne samo krajnje paradoksalan, nego i krajnje otvoren. Pri tome, na samom početku, treba naglasiti, da je on još takav, dakle krajnje otvoren i neizvestan, kako za produžavanje i pogoršavanje onog istog, lažnog, „ekstremnog centra“, tako i za promenu nabolje, ka nekoj boljoj kredibilnoj progresivnoj alternativni. Sudeći po svemu, ono prvo je danas mnogo izvesnije, ali ni ovo drugo još nije nemoguće. U slučaju onog prvog, već na nekim od sledećih, ako ne i na prvim sledećim izborima, Francuska će pronaći nekog svog polufašistu Donalda Trampa, verovatno Marin Le Pen i njen Nacionalni front, pa će se tada pokazati, da je i ova spektakularna vlast Emanuela Makrona, bila samo poslednja faza inkubacije onog odnosno ovog „zmijskog jajeta“.

Za promenu nabolje, koja se danas, čak ni ne nazire, potrebno je mnogo više. I drugačije, sasvim drugačije. Ukoliko do toga ipak ne dođe, samo će se potvrditi, da je i vlast Emanuela Makrona u Francuskoj, bila samo još jedno opasno odlaganje, postavljanja i rešavanja problema, onog neophodnog rasvetljavanja i demontiranja, našeg fatalnog „ekstremnog centra“.

Kako sada stvari stoje, između SAD Donalda Trampa i Francuske Emanuela Makrona, razlika je samo u fazama razvoja „ekstremnog centra“, suštinski ova razlika je mnogo manja nego što to sugerišu ono rukovanje, retorika i pakovanje. SAD su „naprednije“, iz njihovog „ekstremnog centra“, desni ekstrem se već izlegao, Francusku Emanuela Makrona ova faza tek čeka, ukoliko ne dođe do nekog iznenadnog obrta na bolje.

Preko Sofije k Briselu

Nakon duge stanke, Crna Gora bi uskoro trebalo da otvori još jedno pregovaračko poglavlje. Ali, događaji potvrđuju da se zvanična Podgorica na putu prema Briselu sapliće kod kuće

Najzahtjevnije poglavlje u pregovorima Crne Gore s Evropskom unijom (27 - Zaštita životne sredine) trebalo bi da bude otvoreno narednog mjeseca. „Što se nas tiče, mi smo apsolutno sve uradili. Sva mjerila su ispunjena još u julu 2016, ali EU ima dug proces razmatranja izvještaja između svih 28 zemalja članica. Vlada je u februaru ove godine usvojila pregovaračku poziciju i ona je poslata Evropskoj komisiji. Vjerujemo da će na narednoj Međuvladinoj konferenciji, zakazanoj za kraj juna, na agendi biti otvaranje Poglavlja 27”, kazala je šefica pregovaračke grupe **Ivana Vojinović**.

Prema njezinim riječima, ispunjavanje svih obaveza iz tog poglavlja do 2035. godine koštaće Crnu Goru više od 1,4 milijardi eura.

Otvaranje tog važnog poglavlja biće znak da se nakon polugodišnje stanke nastavlja proces pridruživanja Uniji, ali i da će naša država biti pod sve snažnijim monitoringom Brisela. To se može zaključiti iz slučaja ulcinjske Solane, koja je do sada

bila glavna prepreka da se otvori poglavlje 27. Naime, crnogorska vlast moraće u narednih godinu dana da učini sve ono što su godinama tražili Evropska komisija, Evropski parlament i ostale institucije kada je u pitanju zaštita biodiverziteta ovog jedinstvenog područja, značajnog u mnogo širim razmjerama.

EU je ovu godinu proglasila godinom nade i novog ojačanog angažmana u regionu. Bilo bi fatalno da se nade pokopaju prije nego što se makar u naznakama podrže jasnom političkom agendom

Evropski komesar za proširenje **Johanes Han** navodi da EU sada vodi pristupne pregovore izuzetno pažljivo. „Naš najoštrij instrument jesu upravo pregovori. Uvijek kažem: imamo neke adute prije nego što pregovori počnu, imamo mnogo

aduta tokom pregovora, a kako vidimo, na žalost, nemamo skoro nikakve adute nakon pristupanja Uniji. Naučili smo svoje lekcije. Veoma vodimo računa o procesu tokom pregovora”, rekao je on ističući da Brisel posebno želi vidjeti više napretka u borbi protiv korupcije, te jače, nezavisnije i transparentnije pravosuđe.

„Vladavina prava, transparentnost u javnim poslovima, saradnja civilnog društva i državnih institucija, sve se to mora poboljšati. A sloboda medija i tretiranje medija od strane vlasti predstavljaju jedan od najznačajnijih problema na Zapadnom Balkanu. Jasno je da će Crna Gora i Srbija dobiti podršku za još brže otvaranje i zatvaranje pristupnih poglavlja, ali uz ispunjavanje svih kriterijuma i bez ikakvih prečica”, kaže evroparlamentarac iz Slovačke i odličan poznavalac stanja na jugoistoku Evrope **Eduard Kukan**.

Upravo događaji s početka ove sedmice, poput ranjavanja novinarke **Olivera Lakić**, te izvjesna blokada izbora Sudskog savjeta i veoma visok procenat ukidnih odluka od strane Ustavnog suda na rješenja nižih sudskih instanci, potvrđuju činjenicu da se ključni problemi na evropskom putu Crne Gore nalaze u samoj Crnoj Gori.

Institut *Alternativa* zaključio je da uprkos hvalospjevima Vlade, detaljnija analiza izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori pokazuje da su ocjene napretka u posljednjem izvještaju gore od posljednja dva (za 2015. i 2016. godinu). Iz te renomirane nevladine organizacije kazali su da je Crna Gora u proteklih godinu dana ostvarila *ograničeni napredak* u pregovorima, te da je prosječna ocjena progressa na svim poljima tek 1,12.

Prema riječima šefa Delegacije EU u Crnoj Gori **Aivo Orava**, Unija godišnje okvirno daje 35 miliona eura pomoći Crnoj Gori kako bi joj pomogla na putu

• ŠEFIKA PREGOVARAČKE GRUPE
IVANA VOJINOVIĆ: „Što se
nas tiče, mi smo
apsolutno sve
uradili”

pridruživanja. „Pomažemo da bi Crna Gora bila savršen kandidat, kada bude postala država članica, što se realizuje pružanjem pomoći u ekonomskim i demokratskim reformama, posebno u oblasti ekologije, slobode medija i borbi protiv korupcije“, rekao je on.

Novu šansu za osvježenje evropske perspektive Crna Gora i države regiona dobiće narednog četvrtka, u Sofiji, gdje će se održati samit EU-Zapadni Balkan. Za Bugarsku, kao trenutno predsjedavajuću Unijom, ovo je konačna potvrda obnovljenog fokusa EU na Zapadni Balkan, nakon samita u Solunu koji je održan 2003. godine.

I visoka predstavnica EU za vanjsku politiku i bezbjednost **Federika Mogerini** tvrdi da će samit biti veoma važan događaj koji će pokazati da evropski blok i njeni partneri u regionu dijele iste ciljeve. „To će biti prvi i najvažniji politički znak da EU i njeni zapadnobalkanski partneri ne dijele samo isti geografski prostor, već političke ciljeve i sudbinu“, rekla je Mogerinijeva. Ona je istakla da to neće biti samit proširenja, ali da će jedan od njegovih osnovnih elemenata biti poruka da je cijeli region Evropa i da ima evropsku perspektivu.

Lideri EU su još na samitu 22. marta izašli sa zajedničkim saopštenjem koje „pozdravlja održavanje samita u Sofiji“, gdje se „očekuje da će fokus biti na ponovnom potvrđivanju evropske perspektive regiona, pokretanju konkretnih i vidljivih inicijativa za poboljšanje infrastrukturnog povezivanja i međuljudskih odnosa u regionu i s EU, kao i rad na boljem angažovanju na zajedničkim izazovima kao što su sigurnost i migracija”.

Među prijedlozima koji su posebno značajni za građane su podrška novoj željezničkoj strategiji da bi se region uključio u glavnu mrežu EU, lansiranje digitalne agende za Zapadni

Balkan, koja uključuje mapu puta za smanjenje troškova rominga, kao i da se udvostruči finansiranje programa studentske razmjene *Erasmus+*. Tu su i podrška za projekat Jadransko-jonske autoceste koja povezuje obalu Hrvatske, Crne Gore i Albanije, te projekat *Autoput mir*, koji će povezivati Niš s Prištinom.

„EU je proglasila ovu godinu godinom nade i novog ojačanog angažmana u regionu. Bilo bi fatalno da se nade pokopaju prije nego što se makar u naznakama podrže jasnom političkom agendom. EU 2018. godine mora da se izbori da bude centralni akter na Balkanu i da inkluziju Balkana tretira kao prioritetni projekat. Alternative evropskom Balkanu bi naposljetku ugrozile cio kontinent“, smatra politikolog **Vedran Džihčić**.

Takve stavove ponavljaju i u Berlinu i Parizu. Prije nego što se EU dalje proširi, morala bi biti reformisana. I to bar tako da se ukine mogućnost veta pojedinih članica i uvede većinsko odlučivanje, jer će inače upravljanje EU postati nemoguće, smatraju u francuskoj prijestonici, dok su Njemci preko evroparlamentarca **Davidu Mekalistera** poručili da 2025. godina, koju je Evropska komisija navela kao mogući termin pristupanja Srbije i Crne Gore, zapravo predstavlja „indikativni“, neobavezni termin koji treba da konkretizuje pristupnu perspektivu i pruži pristupnom procesu novu dinamiku.

Premijer **Duško Marković** poručuje da Crna Gora ove godine može da otvori preostala tri pregovaračka poglavlja. „Naše ambicije su i veće – da do kraja godine ispunimo privremena mjerila za zatvaranje poglavlja 23 i 24“, dodaje on.

Teško. Ili, kako bi to rekao komesar Han: „U principu je ostvarivo, ali je veoma ambiciozno“.

Mustafa CANKA

U SUSRET LOKALNIM IZBORIMA

Test i za vlast i za opoziciju

Mijenjaj, druge nam nema! Ovaj slogan Stranke pravde i pomirenja u Crnoj Gori mogao bi da bude zajednički imenilac želja svih partija koje će pokušati 27. maja da osvoje vlast na lokalnim izborima u dvanaest opština. Tog dana izborne utakmice zakazane su u Podgorici, Golubovcima, Šavniku, Žablaku, Baru, Plavu, Pljevljima, Rožajama, Danilovgradu, Bijelom Polju i Kolašinu. Sedam dana ranije, 20. maja, izbori će biti održani u Plužinama, u kojima **Dukanovićev** DPS još od 1997. godine ne uspijeva da preuzme vlast od Socijalističke narodne partije (SNP).

Predstojeći lokalni izbori, kako ocjenjuju politički analitičari, biće test i za vlast i za opoziciju, a najveće

Najveće interesovanje vlada za rezultate izbora u glavnom gradu Crne Gore, a kroz dvadesetak dana znaće se da li su birači odlučili da mijenjaju sadašnje vlasti ili su im ovjerili mandate

interesovanje vlada za izbore u Podgorici na kojima učestvuje deset koalicija i partija.

Na izborima u Glavnom gradu pobijediće ljudi koji vole Podgoricu, koji imaju viziju i program za njen

Za izbore 198.667 eura

Partije koje će učestvovati na lokalnim izborima u 12 opština za kampanju će iz državnog budžeta podijeliti 198.667 eura, objavila je Agencija za sprečavanje korupcije. Najviše novca za predizbornu kampanju partijama će biti podijeljeno u Podgorici - učesnici izbora podijeliće 43.527 eura.

Izborne liste u Baru će za kampanju dijeliti 30.000 eura, u Bijelom Polju 27.000, a u Pljevljima 28.577 eura.

Učesnici izbora u Golubovcima podijeliće 19.987 eura, u Rožajama 12.488, dok će izborne liste u Danilovgradu na raspolaganju imati 11.256 eura, u Plavu 6.625 eura, u Kolašinu 5.590 eura, a u Plužinama 5.856 eura.

Partije iz Žablaka dobiće za kampanju 5.000 eura, dok je najmanje novca opredijeljeno za predizbornu kampanju u Šavniku - 2.752 eura.

Pravo glasa na lokalnim izborima ima 159.105 građana. U gradskoj opštini Golubovci 12.010, Šavniku 1.739, Žablaku 3.121, Baru 38.366, Plavu 9.192, Pljevljima 26.172, Rožajama 22.116, Danilovgradu 12.839, Bijelom Polju 40.456, Kolašinu 6.559 i Plužinama 2.561 građanin.

razvoj i koji su spremni da se stave samo i jedino u službu dobrobiti njenih građana, poručuju iz Koalicije Podgorica za 21. vijek.

Lider Demokrata **Aleksa Bečić** uvjerava da od 27. maja „nema više sluga, kurira, i poslušnika centara moći”. Lider Građanskog pokreta URA **Dritan Abazović** kaže da je koalicija Podgorica za 21. vijek odlučila da ne bude „klasična kritizerska opoziciona priča, nego priča koja ima svoje utemeljenje i koja za ono što je rečeno staje riječju, djelom i projektima”.

„Ne postoje dvije partije koje su građanskije od nas i to odgovorno tvrdim kao pripadnik manjinskog naroda”, naglašava Abazović, dodajući da apsolutno niko neće i ne smije biti diskriminisan zbog svog imena, prezimena, nacionalne, vjerske ili bilo koje druge pripadnosti.

Demokratska Crna Gora i Građanski pokret URA nastupiće u koaliciji na lokalnim izborima u Podgorici, Bijelom Polju, Baru i Danilovgradu.

Bečić i Abazović su krajem marta potpisali Memorandum o saradnji, navodeći da će time promovisati novu generaciju političara i stvoriti „tim za budućnost”.

Nosilac liste koalicije Sve za moj grad! **Slaven Radunović** kaže da duboko vjeruje u pobjedu opozicije u većini gradova, a da će posebno biti značajna pobjeda u Podgorici: „Uspjeh opozicije u glavnom gradu zaustavio bi režim na sadašnjem putu da u Crnoj Gori zavede otvorenu strahovladu”. Njemu je **Milo Đukanović** jedini protivnik: „Svi drugi u Crnoj Gori njega prate, svi oni iz režima su lutke koje će da popadaju za jedan dan kada srušimo u Podgorici vlast”.

Demokratski front i Socijalistička narodna partija poručuju da su izbori u Podgorici stepenica ka smjeni vlasti na čijem je čelu Milo Đukanović.

I Građanski savez za promjene, Socijaldemokratska partija i Demos takođe se nadaju da će smijeniti

• **ZAUSTAVIĆEMO STRAHOVLADU DPS-a:**
Slaven Radunović

DPS vlast u Podgorici. Građanski savez predizbornu kampanju u Podgorici bazirao je na Deklaraciji o promjenama, koja podrazumijeva smjenu DPS-a, jačanje institucija, posebno njihovu autonomiju, zatim „izvršiti departizaciju, razvlastiti plutokratiju i uvesti autentičnu

demokratiju koja je danas na velikom iskušenju”.

A da bi se to postiglo prvi je preduslov pobjeda koalicije Za dobro građana Podgorice - Pobjednička koalicija Milo Đukanović, koju čine DPS i partneri – Bošnjačka stranka, Liberalna partija, Demokratska unija Albanaca i Crnogorska.

Nosilac liste **Ivan Vuković** obećava da će lista koju predvodi ponuditi novu energiju i ideje kako bi Podgorica išla naprijed, a opoziciji poručuje da će na izborima proći onako kao što je prolazila u prethodnih dvadeset godina. Vuković se uz to pohvalio da je DPS politički temelj moderne Crne Gore.

U kampanji ove koalicije aktivan je i Milo Đukanović. On je otkrio i zašto su se na listi našla i mnoga nova imena, među kojima je i pomenuti Vuković, koji bi mogao biti novi gradonačelnik Podgorice: „Uvijek pametni otvaraju vrata novim ljudima, novim generacijama i na taj način zapravo produžavaju biološki vijek dobrim političkim idejama, koje su, zahvaljujući našem angažmanu, postale dominantne i u našoj zemlji, a čini mi se da poprimaju sve više legitimitet u regionu”.

A kako su nas te ideje usrećile niko osim DPS-a ne bi zažalio da im što prije istekne taj biološki vijek.

Optimistički je raspoložena i

• **NIKO NE SMIJE BITI DISKRIMINISAN ZBOG IMENA I PREZIMENA:**
Dritan Abazović

Redosljed na glasačkom listiću u Podgorici

1. „Za dobro građana Podgorice Pobjednička koalicija Milo Đukanović“, koju čine DPS i partneri – Bošnjačka stranka, Liberalna partija, Demokratska unija Albanaca i Crnogorska
2. Grupa građana Saša Mijović – „Pobjednik od riječi“ Sasa Mijović
3. Građanski savez za promjene (SDP – DEMOS – Slobodni građani)
4. Ujedinjena Crna Gora – Goran Danilović – Ozbiljni ljudi za ozbiljan grad
5. Koalicija Demokratskog fronta i Socijalističke narodne partije „Sve za moj grad“
6. Albanska Alternativa Nik Đeljošaj
7. Socijaldemokrate – Ivan Brajović – „Dosljedno za Podgoricu“
8. Marko Milačić - Da Podgorica bude porodica - Prava Crna Gora
9. Aleksa Bečić – Dritan Abazović – „Podgorica za 21. vijek“ – Demokrate – URA
10. Srpska koalicija – Dobrilo Dedeić

koalicija Zeta za 21. vijek.

„Kako se po jutru poznaje dan, tako se i DPS poznaje po panici i strahu. Kako i ne bi kada su godinama radili samo jedno te isto – čuvali svoje fotelje i od izbora do izbora ponavljali jedna te ista obećanja. Očigledno im je davanje prevarnih obećanja programska, a neispunjenje i manipulisanje statutarnu obavezu“, poručili su iz te koalicije.

Prozvali su i predsjednika Opštine: „Kada se odlazeći predsjednik Opštine jednom za vrijeme četvorogodišnjeg mandata

• VIŠE NEĆE
BITI POSLUŠ-
NIKA CENTA-
RA MOĆI:
Aleksa
Bečić

• DPS OTVORIO VRATA
NOVIM LJUDIMA: Ivan
Vuković

pojavi u nekom naselju u Zeti građani se pitaju ko je, jer ih gotovo nikada ne posjećuje”.

I na sjeveru Crne Gore opozicija se nada da će izbori rezultirati smjenom aktuelne vlasti i promjenama nabolje.

Nosilac liste Socijaldemokratske partija u Pljevljima **Adnan Hadžiosmanović** najavljuje:

„Konačno je došlo vrijeme da se Pljevljima počne rukovoditi domaćinski i građanski. Mi ćemo voditi pozitivnu kampanju, a nama će jedini koalicioni partneri u ovoj izbornoj trci biti građani opštine Pljevlja”.

Pljevlja zaslužuju da budu lokomotiva i stožer razvoja

sjevera Crne Gore, saopšteno je iz Demokratske Crne Gore.

„Nažalost, višedecenijskim nemarom kako državne, tako i lokalne vlasti, Pljevlja predstavljaju smo još jednu u nizu opština na sjeveru naše zemlje koje su, prepuštene neradnicima koji su samo brinuli o svojim foteljama, iz godine i godinu propadale, kako ekonomski, tako i socijalno. Ono što nas najviše pogađa od svega je odlazak stanovništva sa svojih ognjišta, u potrazi za boljim životom”, poručili su iz te partije.

DPS pored Pljevalja, ima većinsku vlast u lokalnim parlamentima Bara, Bijelog Polja, Danilovgrada, Žabljaka, Šavnika i Gradske opštine Golubovci.

I na kraju vratimo se Stranci

pravde i pomirenja u Crnoj Gori, koja pored Rožaja, izlazi na lokalne izbore i u Plavu, Bijelom Polju i Podgorici. Prvi na listi u Rožajama je **Seid Hadžić**. On kaže da je tamo kampanja u punom jeku i da obilaze gradska i seoska naselja i identifikuju sve moguće probleme kod građana za koje Stranka ima konkretna rješenja.

Puni naziv liste je SPP – Hazbija Kalač – Mijenjaj, druge nam nema!

Kroz dvadesetak dana znaće se da li će u nekoj od dvanaest opština vlast biti promijenjena ili su birači ovjerili mandate dosadašnjoj.

Veseljko KOPRIVICA

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Gospodin, neka mu je srećno“.

Komentar Adnana Muhovića (BS) na vijest da je oslobođen Safet Kalić i da se vratio u rodni grad

Žarko Puhovski

Dugogodišnji profesor Filozofskog fakulteta iz Zagreba o podizanju srpskohrvatskih tenzija

- Srpski nacionalizam pokušava igrati na kartu žrtve, a istovremeno ne prihvaća da je izgubio rat. Hrvatski nacionalizam bi htio inzistirati na tomu da je pobijedio u ratu, ali se ne bi htio odreći pozicije žrtve. Oni naprosto imaju domaće zadaće koje ne mogu riješiti, pa kada dođe do ovakvih sukoba ne mogu ih ni na razini ideologije suvislo argumentirati.

(RSE)

Safet Zec

Akademski slikar i grafičar iz BiH:

- Zanatsku, vjekovnu tradiciju, sve zanate u bakru, srebru, zlatu, u drvetu, sa drvetom, na drvetu, u tkanju, koji su baština, sve smo to prodali, uništili i prodali. Neće valjda ovo Sarajevo samo čevapčice nuditi?

(RSE)

Slavko Sobin

Glumac:

Ukinuo sam sam sebi društvene mreže, skinuo se s njih. Nemam vremena. Navukao sam se bio i u jednom trenu

postao je to takav sajam jezive taštine. Gledaš prijatelje, gledaš sebe i misliš s – nisam ovo ja, nisam lik iz teretane koji pozira i pući usne.

(Novi list)

Velizar Antić

Politički analitičar i član Udruženja ReStart Srpska:

- I u Njemačkoj je bio rat 1945. godine. Te godine je bila spravnjena, a već 15 godina kasnije 1960. krenuli su i prvi ljudi iz Jugoslavije na rad u ovu zemlju, a mi 23 godina od rata nismo uspjeli ništa, čak ni pomjeriti se za milimetar.

(Buka)

Branimir Nestorović

Pulmolog, načelnik pulmologije u Univerzitetnoj bolnici u Beogradu:

- Antialergijska posteljina je dobra za one koji prodaju antialergijsku posteljinu.

(Kurir)

Igor Duda

Vanredni profesor na Odsjeku za povijest pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrića u Puli o izložbi *Šezdesete u Hrvatskoj – Mit i stvarnost*:

- Modernizacijski skok se u Jugoslaviji događa u okviru jedne generacije, od početka 1950-ih do kraja 1960-ih a jezgra toga skoka su šezdesete. Godine 1968. svako treće kućanstvo u Hrvatskoj ima televizor, svako deseto ima automobil i puno je još prostora za napredak, ali taj se proces ubrzano zakotrljao baš šezdesetih.

(Portal Novosti)

Vera Didanović

Novinarka nedeljnika NIN o rekonstrukciji srpske Vlade:

- Malo pustimo na miru Hrvate i Albance, a onda priča o rekonstrukciji Vlade posluži za podizanje tenzija kako građani ne bi videli druge stvari. A tu je i poruka samoj stranci i ekipi oko vlasti: postoji mogućnost da neko bude nagrađen za trud, ali isto tako opasnost da se pozicija izgubi tako da ljudi ostaju beskrajno poslušni.

(DW)

EJBEL FERARA

Njujorški nezavisni filmski stvaralac:

- U Njujorku se vreme meri minutima, svi stalno negde žure. Još malo pa će se vreme meriti u sekundama. A u Italiji, u Rimu postoji svijest o tome da stvari nisu toliko važne da bi se morale dogoditi za pet sekundi.

(Politika)

Kristijan Fajfer

Poznati njemački kriminolog:

U Njemačkoj postoji osećaj nesigurnosti jer u zemlji ima mnogo stranaca. Sa gubitkom tog komadića domovine gubi se i osećaj sigurnosti. Njemačka trenutno prolazi kroz ono kroz šta je prolazi svaka useljenička zemlja kada u nju odjednom dođe mnogo migranata. To je svojevrsna faza nesigurnosti, jer su ljudi decenijama navikavani da bi stranci mogli da budu opasni

(DW)

SERGEJ TRIFUNOVIĆ

Glumac, u emisiji "Nedjeljom u 2":

- Ti uvijek imaš šešlja, Antu Đapića... To je razlog zašto ova gamad opstaju na vlasti. To je ista ekipa koja je vodila rat, HDZ ovdje, SPS tamo. Budala na ovim prostorima niče za izvoz

(index.hr)

ZOLTAN NOVAK

Slikar:

Remek-djela su nastajala i u najgorim vremenima.

Ali za ono što zovemo kulturom, da, novac je bitan. Moramo imati veliki broj ljudi koji su relativno obrazovani, imaju novca i mogu si dopustiti dokolicu. Kad ćete pročitati knjigu ako čitav dan radite?

(Jutarnji list)

Nataša Mataušić

Istoričarka, o „zaboravu Dana pobjede” u Hrvatskoj:

- Mi se očito sramimo antifašizma jer slava blijedi, a traume rastu. Do prije nekoliko godina se slavio Dan pobjede, a sada se sve više i više udaljavamo od antifašizma i tonemo u nacionalizam. A stvarno se nemamo čega sramiti

(Jutarnji list)

OD SADA I ZA
PENZIONERE

TEHNOMAX

POTROŠAČKI KREDITI

do 24 mjesečne rate

N kamate
E troškova

B odlaska u banku

Sve na jednom mjestu!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Liberalni totalitarizam

Nekad je stav da sloboda znači neotuđivo vlasništvo nad samim sobom bio aksiom liberalizma. Svako od nas je bio sopstvena svojina. Čovek je mogao samog sebe da iznajmi poslodavcu na određeni period i po dogovorenoj ceni, ali svojinska prava nad samim sobom nisu se mogla kupiti ili prodati. Tokom prethodna dva veka ta liberalna individualistička perspektiva legitimizovala je kapitalizam kao „prirodni“ sistem nastanjen slobodnim akterima.

Mogućnost da čovek ogradi jedan deo svog života i da u tom delu zadrži suverenitet i autonomiju bila je ključna za liberalnu koncepciju slobodne ličnosti i za njen odnos s javnom sferom. Da bi ostvarivali svoju slobodu, pojedincima je bilo potrebno sigurno utočište u kojem mogu da se razvijaju kao autentične osobe pre nego što počnu da se povezuju – i obavljaju razmene – s drugim ljudima. Zatim su tako konstituisanu osobu nadograđivale trgovina i industrija – mreže saradnje koje su presecale naša lična utočišta i koje su bile napravljene i prilagođene da zadovoljavaju naše materijalne i duhovne potrebe.

Ali linija podele između osobe i spoljašnjeg sveta, na kojoj je liberalni individualizam zasnivao pojmove autonomije, vlasništva nad samim sobom a na kraju i slobode, nije se mogla održati. Prva pukotina se pojavila kad su industrijski proizvodi zastareli i bili zamenjeni brendovima koji su privlačili pažnju, divljenje i želju javnosti. Nedugo potom brendiranje je izvelo novi zaokret i dodelilo „osobnost“ predmetima.

Čim su brendovi stekli osobnost (i u ogromnoj meri povećali lojalnost potrošača, a srazmerno tome i profite), pojedinci su osetili prinudu da sebe zamisle kao brendove. Okruženi kolegama, poslodavcima, klijentima, kritičarima i „prijateljima“ koji neprestano nadziru

naš život, danas smo neprestano izloženi pritisku da se razvijamo kao skup aktivnosti, slika i sklonosti koje grade privlačan, profitabilan brend. Lični prostor gotovo je nestao. Stanište liberalizma iščezava.

Jasna granica koja je u tom staništu razdvajala privatnu sferu od javne delila je i slobodno vreme od

rada. Ne moramo biti radikalni kritičari kapitalizma da bismo videli da je bezmalo iščezlo i pravo na slobodno vreme – ono u kojem nismo na prodaju.

Zamislimo mlade ljude koji danas stupaju u svet. Oni koji nemaju nikakvo finansijsko zaleđe ili znatan nezarađeni prihod uglavnom završavaju u jednoj od dve kategorije. Mnogi su osuđeni na rad bez ugovora i tako niske nadnice da sve raspoloživo vreme moraju trošiti na rad ako hoće da sastave kraj s krajem; tu je uvredljivo govoriti o ličnom vremenu, prostoru ili slobodi.

Ostalima se kaže: ako želite da izbegnete „prekarijat“ koji uništava dušu, sve svoje raspoloživo vreme morate investirati u sopstveni brend. Kao u Panoptikonu, oni ne mogu da se sakriju od pažnje ljudi koji bi mogli da ih podrže (ili poznaju nekog ko bi to mogao). Kad im se posreći da ih pozovu na razgovor za posao ili da dobiju posao, osoba s kojom razgovaraju odmah aludira na njihovu zamenljivost. „Želimo da budete verni sebi, da sledite svoje strasti čak i ako to znači da mi moramo odustati od vas!“ kaže im se. Zato oni udvostručuju napore da otkriju „strasti“ koje će budući poslodavac ceniti.

Njihovo traganje ne zna za granice i ne poštuje ograničenja. Čuven je primer konkursa za mis koji je upotrebio John Maynard Keynes kad je objašnjavao zašto je nemoguće da ikad saznamo istinsku vrednost akcija. Učesnike na berzi ne zanima da ocene ko je najlepša kandidatkinja. Njihov izbor je zasnovan na predviđanju koju kandidatkinju prosečno mnjenje smatra najlepšom, i šta prosečno mnjenje smatra prosečnim mnjenjem – i tako završavaju kao mačka koja lovi sopstveni rep.

Keynesov konkurs za mis objašnjava tragediju mnogih današnjih mladih ljudi. Oni pokušavaju da otkriju koje od njihovih „istinskih“ ja se najviše sviđa prosečnom mnjenju među kreatorima mnjenja i istovremeno se bore da proizvedu to „istinsko“ ja na mreži i van nje, na poslu i kod kuće – u stvari, svuda i uvek. U tom traganju ih vode horde savetnika i trenera i razni ekosistemi suplemenata i samopomoći koji niču kao pečurke posle kiše.

Ionija je što se čini da je liberalni individualizam poražen od totalitarizma koji nije ni fašistički ni komunistički, već je izrastao iz njegovog sopstvenog uspeha u legitimizovanju infiltracije brendiranja i komodifikacije u naš lični prostor. Da bismo ga porazili i spasli liberalnu ideju slobode kao čovekovog vlasništva nad samim sobom, potrebna nam je sveobuhvatna revizija svojinskih prava nad sve više digitalizovanim sredstvima za proizvodnju, distribuciju, saradnju i komunikaciju.

Yanis VAROUFAKIS (Project Syndicate)
Pescanik.net (Prevela **Slavica Miletić**)

Okrruženi kolegama, poslodavcima, klijentima, kritičarima i „prijateljima“ koji neprestano nadziru naš život, danas smo neprestano izloženi pritisku da se razvijamo kao skup aktivnosti, slika i sklonosti koje grade privlačan, profitabilan brend

KOLAŠIN: PREDIZBORNA PROTIVKAMPANJA U LUGU

Na samo 200 metara od centra Kolašina, odmah ispod elitnog hotela *Bjanka* i pored sportskih terena i šetališta uz Taru, nalazi se naselje Lug, podignuto bez ikavog urbanističkog reda, s makadamskim ulicama, bez rasvjete, a donedavno i s nestabilnim napajanjem električnom energijom. Pred svake izbore, parlamentarne i lokalne, sve političke partije sjete se Luga i svega što bi trebalo učiniti da se mještanima olakša život. Da je u tom prigradskom naselju ostvaren bar deseti dio obećanja, Lužani bi imali malo razloga za nezadovoljstvo. Međutim, istina je da se ništa nije promijenilo već deceniju i po, ako se ne računa posipanje dvije ulice drobljenim kamenom krajem prošle godine. I to je bilo sve.

Ni predizborna kampanja koja je u toku ne razlikuje se od predašnjih. Lug je svima na umu. Apsurdno, to naselje i njegove probleme najviše pominju članovi Demokratske partije socijalista i Grupe građana. „Ukoliko dobijemo povjerenje na lokalnim izborima, obećavamo građanima koji žive u Lugu da ćemo u naredne četiri godine sagraditi sve potrebne komunalne objekte počev od asfaltiranja ulica, javne rasvete, uređenja zelenih površina, odvoda atmosferskih i fekalnih voda. Planiramo da uz pomoć države izgradimo i još nekoliko sportskih objekata”, obećali su iz Grupe građana.

Njihove bivše koalicione kolege imaju slične planove. Međutim, ne i odgovor na pitanje zbog čega to nijesu učinili do 2014. godine do kada su bili na vlasti.

I partije koje čine aktuelnu vladajuću koaliciju imaju ideje kako do ljepšeg i urbanizovanog Luga.

Sve te riječi iz saopštenja političkih partija bile su povod mještanima da na originalan način i s gorkom ironijom pokažu koliko im vjeruju. Prvo su dodijelili naziv jednoj od neimenovanih ulica tako što su na kontejner zakačili tablu s natpisom *Ulica predizbornih obećanja*, a za

Obećanja ludom radovanja

U kolašinskom naselju Lug mještani su ironijom odgovorili na predizborna obećanja lokalnih političkih funkcionera. Prvo su dodijelili naziv jednoj od neimenovanih ulica tako što su na kontejner zakačili tablu s natpisom *Ulica predizbornih obećanja*, a za naredne dane najavili i performanse

naredne dane najavili i performanse. Tablu je o svom trošku postavio **Duško Gošnjić**, stanovnik Luga.

„Ovo je već treći izborni ciklus

kako se u kampanji u prvi plan ističe infrastruktura u našem naselju, koje nema ni asfalt ni rasvjetu, a jedno je od najvećih u Kolašinu. Ovaj

simbolični naziv ulice nije kritika ni aktuelnoj ni prethodnoj vlasti, iako su i jedni i drugi imali dovoljno vremena da nešto učine već molba da nas u ovoj predizbornoj kampanji zaobiđu s obećanjima i učine nešto konkretno”, objašnjava Gošnjčić.

On kaže da je korisnije da tokom predizborne kampanje lokalni političari ponude rješenja za razvoj poljoprivrede, drvne industrije i turizma, a da je infrastruktura u naselju „obaveza svake gradske vlasti“. Zbog toga, tvrdi, „pomalo vrijeda inteligenciju kada se na tome po ko zna koji put

su, kažu, imali strpljenja i povjerenja i sve se završavalo tako što su do grada tokom kišnih dana išli u gumenim čizmama i s mukom nagovarali taksiste da dođu do njihovih kuća.

„Iz Luga svakog dana u školu kreće osamdesetoro djece. Na časove dolaze blatnjavi i u gumenim čizmama. Ovog puta neka se političari skoncentrišu na neke druge, nas neka zaobiđu. Smislili smo načine kako da dočekamo aktiviste bilo koje partije, ako se ko uopšte usudi da dođe do nas. Nema ovdje više mjesta za prazne riječi, mi više ne vjerujemo“, kažu Gošnjčićeve komšije.

Podsjećaju i da bespravne objekte, kojih je mnogo u tom naselju, neće biti moguće skoro legalizovati. Razalog za to je nepostojanje Detaljnog urbanističkog plana za taj dio kolašinske opštine. Sjećaju se i da je prethodna vlast nekoliko puta najavljivala skoro rješavanje neurbanizovanog zemljišta u sportskoj zoni. Znaju i za sumnje da je bilo nezakonitog postupanja prilikom poklanjanja ili prodaje placeva u Lugu od 2009. godine pa nadalje. To su u krivičnoj prijavi protiv bivšeg gradonačelnika **Milete Bulatovića** i predsjednika

Skupštine opštine **Mila Šukovića**, prije nekoliko godina iznijeli dbornici Socijaldemokratske partije. Svjesni su, kažu u Lugu, i činjenice da mnogi od njih nemaju ni posjedovne listove za zemljište na kojem su sagradili kuće.

„Sve to neka istraži neko ko je zadužen za to. Naše kuće i mi u njima sa svojim potrebama postojimo i trebalo bi da smo nečija briga. Ne zanima nas da li predloži planskih dokumenata za naše naselje stoje zaključani u fiokama lokalne uprave ili

ministarstva. Nama je to svejedno, jer je sa tim papirima zaključana i naša mogućnost da dobijemo bar približne infrastrukturne i komunalne uslove onima u ostalim naseljima blizu grada. Na mnogim katunima bolje je nego ovdje par stotina metara od centra grada“, tvrde u Lugu.

Mještani infrastrukturno najproblematičnijeg naselja u Kolašinu, za sada, ne otkrivaju kako će voditi svoju „predizborno protivkampanju“. Obećavaju biće zanimljivo i „ni po babu ni po stričevima“. Dodjela naziva ulicama, samo je početak „dijeljenja lekcija onima koje data riječ ne obavezuje“.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

• IZBORI NE POMAŽU: Lug

baziraju predizborne kampanje“.

„Ako nemamo ulice s imenima Pavla Vuisića, Gavrila Dožića, Milovana Jakšića, Minje Vojvodića, Ruđera Boškovića i drugih znamenitih ličnosti rođenih ili porijeklom iz Kolašina, a kojima bi se dičili i mnogo veći gradovi od ovog, onda bar neka imamo Ulicu predizbornih obećanja. U ovoj ulici rađala su se i umirala mnoga predizborna obećanja proteklih deceniju i po, pa je red da im se ukaže čast kakvu zaslužuju“, zaključuje Gošnjčić.

Komšije je inspirisao takvim potezom, pa i oni obećavaju da će bez obzira na to ko su im „političke simapatije“, svim „stranačkim ekipama jasno staviti do znanja da ovog puta zaobiđu Lug“. Godinama

Stanovnici Luga obećavaju da će bez obzira na „političke simapatije“ svim stranačkim ekipama jasno staviti do znanja da ih ovog puta zaobiđu. Godinama su, kažu, imali strpljenja i povjerenja, a sve se završavalo tako što su do grada tokom kišnih dana morali u gumenim čizmama

Skadar na Bojani

Hala sportova u Beranama nikako da bude privedena namjeni. Prilikom projektovanja, uz ostalo, napravljena je velika greška: sa jednog dijela tribina nije se vidio kompletan teren; naknadno prilagođavanje objekta invalidima; sumnje da se tokom izgradnje sportske dvorane pribjegavalo nezakonitim radnjama

Grad na Limu bez sportske dvorane ostao je 2012. godine, kada se pod snijegom srušila stara hala pod Jasikovcem, a nova počela da se gradi tri godine prije toga.

Crnogorski zvaničnici proteklih su godina, posebno uoči svakih izbora, bezbroj puta najavljivali završetak radova na izgradnji nove sportske dvorane.

To se nije desilo i pored toga što su tadašnji direktor Direkcije javnih radova **Žarko Živković** i bivši predsjednik Opštine **Vuka Golubović** još 2009. godine, na lokaciji kod gradskog fudbalskog stadiona, postavili kamen temeljac buduće hale sportova.

Tada je rečeno da se radi o savremenom sportskom kompleksu površine 4.800 kvadratnih metara, koji će moći da primi 2.100 gledalaca te da će njegova izgradnja koštati oko četiri miliona eura.

Opštinski i državni zvaničnici tada su najavili da će sportska hala za pet mjeseci biti stavljena pod krov i da će nakon toga kompletni radovi

biti završeni za godinu dana.

Iz aktuelne lokalne uprave navode da su u proteklom periodu ulagali maksimalne napore da privole investitore da što prije završe izgradnju sportske hale. Međutim, kako je saopšteno, rokovi za svečano otvaranje su se zbog niza propusta odlagali iz mjeseca u mjesec, da bi se na kraju, kako kažu, pojavili novi problemi oko tehničkog prijema objekta.

„Sigurno da se neopravdano kasni s otvaranjem sportske dvorane u Beranama. Očigledno je da je u cijeloj priči bilo određenih opstrukcija državnih organa. Pored toga, napravljeni su brojni tehnički i drugi propusti koji su komplikovali realizaciju ovog projekta“, kažu u lokalnoj upravi i objašnjavaju da je prvobitno projektno rješenje imalo dosta nedostataka koji su morali u hodu da se ispravljaju.

„Sada je u toku tehnički prijem objekta, ali i tu ima problema, jer je preduzeće koje je izvodilo prvobitne radove otišlo pod stečaj. Takođe, pod stečaj je otišla i hrvatska firma

zadužena za nadzor, tako da se postavlja pitanje ko će otkloniti eventualne nove greške“, otkriva nam dobro upućeni sagovornik.

Projekat za izgradnju sportske dvorane u Beranama uradilo je preduzeće *Urban projekt* iz Čačka, dok je građevinsku dozvolu Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine izdalo 23. aprila 2010. godine.

Tokom 2012. iz lokalne uprave je potvrđeno da je prilikom projektovanja napravljena velika greška. Sa jednog dijela izgrađenih tribina nije se vidio kompletan teren.

Tu grešku je kasnije trebalo ispraviti, ali iz Direkcije javnih radova ni do današnjih dana nije saopšteno ko je kriv za tako grub propust i koliko je dodatnog novca utrošeno za ove namjene.

Iz Direkcije javnih radova potom su izjavili da je još aprila 2014. godine potpisan ugovor za izvođenje druge faze radova na izgradnji sportske dvorane u Beranama i da su svi ugovoreni radovi po ovom javnom

nadmetanju završeni.

Saopšteno je i da je u cilju „usaglašavanja projektne dokumentacije s unaprijeđenim standardima energetske efikasnosti i toplotnih bilansa za ovu vrstu objekata, kao i smanjenje troškova u periodu eksploatacije objekta, urađena dopuna projektne dokumentacije, gdje je pored novih elemenata mašinskih postrojenja i uređaja trebalo planirati i dodatni prostor za smještaj tih mašinskih djelova“.

Tako je umjesto svečanog otvaranja Direkcija javnih radova tek 24. marta 2017. godine objavila tendersku dokumentaciju za otvoreni postupak javne nabavke za izvođenje završnih radova na izgradnji sportske dvorane. Na osnovu ove dokumentacije nadležna komisija donijela je rješenje o izboru najpovoljnije ponude u kojem je precizirano da je ponuda ponuđača konzorcijum *Kroling Danilovgrad* ispravna i najpovoljnija i da vrijednost radova iznosi 389.793,52 eura. I tada je postavljen rok. Navedeno je da je

Berane ima čak šezdeset registrovanih sportskih klubova. Većina od njih bavi se takozvanim dvoranskim sportovima. Oni su zbog rušenja stare i odugovlačenja otvaranja nove dvorane, već šest i po godina na ulici

za završetak predviđenih radova dovoljno šezdeset dana.

„Navedene izmjene usloville su i dodatnu doradu projekta kako bi se zadovoljili kriterijumi protivpožarne i bezbjednosne zaštite u slučaju požara ili sličnih havarijskih režima. Takođe, u cilju postizanja što kvalitetnije funkcije objekta javila se i potreba za primjenom visokoeфикаsnih rasvjetnih tijela koja pored energetske efikasnosti ispunjavaju i najnovije standarde za

održavanje međunarodnih sportskih takmičenja“, naveli su iz Direkcije za javne radove.

Takođe su objasnili da u skladu s važećom zakonskom regulativom objekat treba prilagoditi osobama smanjene pokretljivosti.

„S tim u vezi Direkcija javnih radova raspisala je javno nadmetanje i izabrala izvođača ovih radova, kako bi se objekat upodobio važećoj zakonskoj regulativi i nesmetano pribavila upotrebna dozvola“, saopšteno je iz Direkcije javnih radova.

U Beranama su se, međutim, mogle čuti i sumnje da se prilikom izgradnje sportske dvorane pribjegavalo nezakonitim radnjama. Tako je iz lokalnog odbora Socijaldemokratske partije rečeno da bi tužilaštvo trebalo da preispita tokove novca koji su pratili izgradnju ovog objekta.

„Dodatna raspisivanja tendera vrijednih i po nekoliko stotina hiljada eura izazivaju opravdanu sumnju da je prilikom izgradnje sportske dvorane u Beranama dosta novca

potrošeno na vrlo diskutabilan način. Tim prije, kad se zna da su nadležni godinama saopštavali da je izgradnja ovog objekta gotova stvar. Uostalom, nikad nije zvanično kazano koliko je do sada sredstava utrošeno za ove namjene. To je dovoljan signal za tužilaštvo da reaguje po hitnom postupku i utvrdi ko je kriv za pričinjene propuste i da li je u ovom slučaju bilo nezakonitih radnji i zloupotrebe novca“, kažu u ovoj partiji.

Iz ove stranke su zatražili da se konačno pristupi i uređenju prostora na kojem se nalazila stara sportska dvorana koja godinama odaje ružnu sliku, samo nekoliko stotina metara od centra grada.

Srušena sportska dvorana se, bez ikakve zaštite, našla na meti brojnih kradljivaca koji su sa nje odnijeli na stotine kvadrata bakarnog krova i metalnih elemenata, kao i različite djelove inventara.

U Opštini Berane ističu da su posljednjih godina preduzete intenzivne aktivnosti oko uređenja prostora na kojem se nalazila stara sportska dvorana. Kazali su da je utvrđen projektni zadatak koji predviđa da se, uz obnovu sportskog objekta osmisli rješenje koje će uključivati i kongresnu salu, kao i dodatne prostore koji će služiti u sportske, kulturne i turističke svrhe. U tom pravcu, kažu, očekuju pomoć evropskih fondova.

Berane ima čak šezdeset registrovanih sportskih klubova. Većina njih je takozvanih dvoranskih. Oni su zbog rušenja stare i odugovlačenja otvaranja nove dvorane, već šest i po godina na ulici.

Da nešto s novom dvoranom nije u redu, bilo je jasno i po tome što, iako djeluje završeno, nije otvorena ni prilikom posljednjih izbornih kampanja, što se, inače, očekivalo.

Zvanično, niko ne zna zašto se to još odlaže. Dvorana uveče blješti od svjetala, a beranski sportisti i dalje ligaška takmičenja prate tako što igraju u halama susjednih gradova.

Tufik SOFTIĆ

PRIPREMA ZA MATURSKO VEČE

Visoka cijena instant glamura

Stiče se utisak da je matura u drugi plan gurnula ono što bi trebala da predstavlja. Korak ka zrelosti izgubio je značaj u odnosu na koraćanje u skladu sa aktuelnim modnim trendovima. Koji roditelje papreno koštaju

U zemlji u kojoj je prosječna plata 511 eura, a dobar dio stanovništva živi (preživljava), kako iz Monstata navode, od dva eura dnevno, opremiti maturanta pravi je podvig i finansijski šok za roditelje.

Maturska ekskurzija, osamnaesti rođendan i matursko veče predstavljaju ozbiljnu investiciju koja nerijetko zahtijeva od roditelja da podižu kredit ili se zadužuju na drugi način.

Srednjoškolci, pa i đaci iz osnovnih škola, sa epitetom „selfie generacija“ koje svoje ličnosti grade po kriterijumima nametnutim na društvenim mrežama, priliku za trku u onlajn prestižu nalaze na maturskoj večeri.

Psihološkinja **Jelena Pajović** ističe da su mature nekada doživljavane mnogo drugačije. I po njenom mišljenju ozbiljnije.

„To je bio korak koji je značio da

znamo mnogo više i da postajemo mladi ljudi sa velikim željama, planovima i očekivanjima. Prije svega od sebe, a zatim i od života", kaže ona i dodaje da je u odnosu na to vrijeme, u doživljaju mature, uticaj društvenih mreža i raznih medija, učinio prisutnim faktor prestiža.

Kada je riječ o očiglednom oponašanju estradnih umjetnika, psihološkinja Pajović smatra da su odgovorni i društvo i roditelji.

„Svakako da na ponašanje i oponašanje utiču i roditelji i društvo", kaže Pajovićeva i dodaje da, kada napravimo selekciju sadržaja koji dijete čita i gleda već smo jedan korak dalje ka uspješnijem i zdravijem psiho-fizičkom razvoju ličnosti. „Kič i šund je lako objasniti", ističe ona.

Tanja Stijović, majka maturantkinje i polumaturantkinje,

kaže da je jasno koliko je finansijski teško opremiti djecu za maturu ako se o tome razmišlja unaprijed. Za ovu priliku ona je izdvojila jednu svoju cijelu platu koju kao prosvjetni radnik zarađuje.

A kakve su cijene stvari neophodnih za instant glamur matorske večeri?

Kada su u pitanju djevojke, nepisano je pravilo da je njihovo pripremanje za maturu skuplje. Mnogo skuplje, reklo bi se, sudeći po cijenama toaleta u popularnim buticima.

Cijene haljina u podgoričkim buticima kreću se od 240 do čak 780 eura.

Za ovu sezonu matorskih večeri, rekordno plaćena haljina koštala je 4.000 eura. Vezena je zlatnim koncem.

Posljednijih godina trend je da maturantkinje, pa čak i polumaturantkinje, svoje haljine šiju u ateljeima istaknutih crnogorskih modnih kreatora. Ukoliko želite toaletu sa potpisom **Lazara Ilića, Marine Banović, Milene Đurđić, Nataše Pejović, Bojane Jovetić** ili **Ivane Murišić**, za to ćete morati da izdvojite i do 700 eura. Jeftinija varijanta jeste odlazak kod šnajderki i šivenje haljina po modelima sa društvenih mreža i modnih revija. Međutim, ni ovakav poduhvat nije mnogo povoljniji, s obzirom na to da je potrebno platiti materijal, a samo šivenje košta između 150 i 200 eura.

Osim haljina, tu su i cipele, tašne, nakit koji se mogu naći po relativno jeftinim cijenama, u zavisnosti od butika u kojima se prodaju.

Kada je u pitanju šminka, mnoge maturantkinje odlučuju se na profesionalni mejkap, koji košta 50 eura. Tu se može dodati i trošak za manikir, korekciju obrva i frizuru.

Večera u hotelima koji organizuju proslave matura košta oko 25 eura, dok se dodatno plaćaju i „afterparti“ žurke koje se organizuju nakon ponoći. Pri tom treba novac izdvojiti i za fotografa. Ni trend iznajmljivanja limuzina za ovu priliku ne izostaje.

Sudeći po ovim podacima,

Psihološkinja **Jelena Pajović** navodi da su zanemarivanje od strane roditelja i nedovoljno kvalitetnog vremena provedenog sa djecom doprinijeli problemu isključivo spoljašnjeg obilježavanja osobe

stiče se utisak da je matura u drugi plan gurnula ono što bi trebala da predstavlja. Korak ka zrelosti izgubio je značaj u odnosu na koraćanje u skladu sa aktuelnim modnim trendovima.

Nerijetko se, kao posljedica utrkanja u glamuru, kod adolescenata javljaju i kompleksi i osjećaj inferiornosti.

Psihološkinja Pajović navodi da su zanemarivanje od strane roditelja i nedovoljno kvalitetnog vremena provedenog sa djecom doprinijeli problemu isključivo spoljašnjeg obilježavanja osobe.

„Unutrašnja neadekvatnost i nepotpunost leži i skriva se iza spoljnog obilježja kao sto je markirana odjeća, jer takvim načinom odijevanja lakše pristupamo kolektivnom identitetu u nedostatku ličnog", kaže Pajovićeva.

Ona dodaje da kod stabilno formirane ličnosti kompleksi ne postoje.

„Ukoliko vaspitanje teče kroz usvajanje kvalitetnih obrazaca ponašanja, moralnih kvaliteta, isticanja individualnosti i kulture koja nikada neće izaći iz mode, za komplekse nema prostora", ističe.

Tanja Stijović smatra da su neka druga ulaganja u djecu mnogo bitnija od kupovine matorske haljine.

„Iskreno mi je žao da se bilo koje dijete suočava sa kompleksima iz ovih razloga. Prava ulaganja u djecu nemaju za rezultat komplekse", navodi ona.

Miljana DAŠIĆ

Posljednijih godina trend je da maturantkinje, pa čak i polumaturantkinje, svoje haljine šiju u ateljeima istaknutih crnogorskih modnih kreatora. Za ovu sezonu matorskih večeri, rekordno plaćena haljina koštala je 4.000 eura. Vezena je zlatnim koncem

Ustaštvo guši Hrvatsku

MONITOR: Šta dominantno karakteriše aktuelnu političku scenu u Hrvatskoj?

MESIĆ: Ima više tema koje sada zaokupljaju hrvatsku političku javnost. Prije svega to je implementacija odluke Arbitražnog suda u vezi spora Hrvatske i Slovenije, onda zaoštavanje odnosa sa Srbijom povodom posjete hrvatske parlamentarne delegacije Srbiji i skandala koji je navodno izazvao Vojislav Šešelj, i dalje se raspravlja o implementaciji Istanbulske konvencije, a ima dosta rasprava i o rejtingu stranaka, jer je na treće mjesto po rejtingu izbio Živi zid što je malo iznenađujuće za sve.

MONITOR: Odnosi Hrvatske i Srbije od ključne su važnosti za

Postoji inflacija raznih tekstova, knjiga, novina koje pokušavaju izmijeniti povijest. Pokušaj revizije povijesti ide dotle da se pobjednici prikazuju kao gubitnici, a gubitnici pobjednicima. To je opasno šurovanje sa ustaštvom, a ustaštvo nije ništa drugo nego jedan ogranak nacifašizma

regionalnu stabilnost. Da li će incident koji je napravio Šešelj u Beogradu prilikom posjete delegacije Hrvatske Srbiji i diplomatski rat u vezi ministra odbrane Srbije uticati da na duži rok na odnose između Hrvatske i Srbije?

MESIĆ: Mislim da to neće utjecati na duži rok na odnose između Hrvatske i Srbije, ali prije svega to

je jedan beznačajan događaj kojem nije trebalo davati posebnu važnost. Šešelj ne predstavlja ništa što bi bilo od posebnog značaja za Srbiju. Srpsko vođstvo se od njega ogradilo i ja mislim da je naša delegacija krivo procijenila Šešeljevu provokaciju. Mislim da su trebali samo zanemariti ono što se dogodilo.

MONITOR: Prošle nedjelje

u Jarku kod Hrtkovaca Šešeljevi radikali održali su miting na koji srpske vlasti nisu reagovale iako su zabranile skupove u Hrtkovcima. Sve je to bio svojevrsni test za Srbiju. Je li ga Srbija položila?

MESIĆ: Dobrim dijelom jeste, jer postoji tamo nekoliko političara koji kao da su zaduženi za dizanje tenzija, ali stvari treba gledati u globalu. Suraduje se na gospodarskom planu, delegacije se razmjenjuju i mislim da bi političke elite morale uložiti malo više truda da se situacija smiri i da se normalno funkcionira.

MONITOR: *Prema hrvatskim medijima danas u Hrvatskoj bujaju nacionalizam i klerikalizacija. Jesu li to tačno?*

MESIĆ: U javnosti sam više puta istupio govoreći o tome. Klerikalizacija se osjeti, posebno u medijima, a i uplitanje crkve u škole i u programe na Hrvatskoj televiziji je pretjerano. Inače mislim da je crkva previše uzela maha iako je crkva odvojena od države i u daljim raspravama, posebno kada je u pitanju reforma školstva, trebalo bi biti manje crkvenog uplitanja jer to nije posao crkve.

MONITOR: *Svojevremeno ste kazali da je ustašizacija osvojila*

Narodno-oslobodilačka borba ne može se odvojiti od maršala Tita koji je bio veliki državnik poslije rata, a za vrijeme rata bio je najistaknutiji borac protiv nacifašizma. To mu priznaje cijeli svijet

Hrvatsku i ne da joj da diše. Važi li i danas taj Vaš stav?

MESIĆ: Svakako da važi. Postoji inflacija raznih tekstova, knjiga, novina koje nisu baš tako nezamjetne u Hrvatskoj, a koje pokušavaju izmijeniti povijest. Pokušaj revizije povijesti ide dotle da se pobjednici prikazuju kao gubitnici, a gubitnici pobjednicima. Ima takvih natruha i kod drugih, ali jedinstven je slučaj ovo što se kod nas događa. Naime, pravilo je da svako uvijek ide u šator pobjednika. Kod nas se događa da dobar dio njih želi da ide u šator gubitnika. Zašto je to tako? To je problem obrazovanja zato je važno da se provede obrazovna reforma,

jer ovi koji viču na stadionima „Ubij Srbina!“ i uzvičuju druge neprihvatljive parole pitanje je samo njihovog obrazovanja. Ti mladi ljudi o mnogo čemu nemaju pojma, a onda se vladaju na protestan način, jer misle da je to izraz mladenačkog bunta. A, u stvari, to je opasno šurovanje sa ustaštvom, a ustaštvo nije ništa drugo nego jedan ogranak nacifašizma.

MONITOR: *Kada govorimo o intenzivnoj reviziji istorijske prošlosti svjedoci smo da se u Srbiji rehabilituju četnici, u Hrvatskoj ustaše, jačaju desničarski pokreti, fašizam, nacionalizam... Ko se i kako može tome uspješno suprotstaviti?*

MESIĆ: Što se tiče zakonske regulative i Ustava Hrvatske to je sasvim jasno - ova država je nastala na osnovama antifašizma. Jer je kao i cijela Jugoslavija iz Drugog svjetskog rata izašla na strani pobjednika, na strani saveznika, dakle na strani antifašizma i u tom smislu nema nikakve dileme. Međutim, sada je potrebno poduzeti mjere koje moraju razobličiti one koji nastoje unijeti nesporazume, odnosno jednostavno falsificirati povijest. Ali to moraju da urade i mediji i političke elite. Jer ako se pojavi uzvik „Za dom spremni“ kao da je to hrvatski povijesni pozdrav što nije istina, to je bio ustaški pozdrav i jedino ustaški pozdrav, i tu ne može biti nikakvog popuštanja. A još manje kad je riječ o Jasenovcu, gdje je utvrđeno da je preko osamdeset tri hiljade ljudi ubijeno samo zato što su bili Srbi, Židovi ili Romi ili Hrvati ili protiv režima, odnosno nisu se slagali sa ustaškim režimom. To je davno utvrđeno i neprihvatljivo je da se sada postavlja pitanje šta je bilo u Jasenovcu, jer je to sasvim jasno i tu nema nikakve dileme. Ali tu je potrebna odlučnost, prije svega odlučnost političkih elita da budu određene prema tome i onda će sasvim biti jasno javnosti o čemu se radi.

MONITOR: *Prije nekoliko dana obilježena je trideset osma godišnjica smrti Josipa Broza Tita i proslavljeno sedamdeset pet godina*

Do rata ne može doći

MONITOR: *Analitičari kažu da u našem regionu i dalje živimo u nekoj vrsti hladnog rata. Da li su po Vašem mišljenju mogući novi ratni sukobi kakvi su se desili devedesetih?*

MESIĆ: Osobno mislim da do ratnog sukoba ne može doći, jer je sada druga konstelacija snaga u svijetu i na kraju iskustvo je tako blisko da znamo šta se dogodilo i šta bi se moglo dogoditi tako da do rata ne može doći. Ali postoji jedna izjava književnika Miroslava Krleža, koji je otprilike rekao – znate, kada se na Balkanu za stolom raspravlja o povijesnim pitanjima onda se pod stolom bruse noževi! To je njegovo iskustvo i pokazalo se da je ipak bio u pravu. Međutim, uz sadašnje odnose, uz sadašnje funkcioniranje Evropske unije, smatram da ne može doći do novog rata. Jedino šta je porebno jeste prije svega ukloniti one u Bosni i Hercegovini koji ne priznaju Bosnu i Hercegovinu. Ne može neko biti na istaknutoj političkoj funkciji a da ne priznaje Bosnu i Hercegovinu. Mislim da bi tu trebalo primijeniti Bonske ovlasti i stvar bi onda krenula, meni se čini, pozitivnim smjerom. Treba učiniti i još nešto. Službeni Beograd treba da pošalje poruku Srbima u Bosni i Hercegovini – vaša domovina je Bosna i Hercegovina, vaš glavni grad je Sarajevo i svoju politiku morate kreirati sa dva ostala konstitutivna naroda. A to mora poslati i službeni Zagreb Hrvatima - vašu politiku kreirajte sa druga dva naroda u Sarajevu, odnosno Bosni i Hercegovini i vaš glavni grad je Sarajevo. Ne možete govoriti mi smo za cjelovitu BiH i u svemu podržavati Milorada Dodika, koji ne priznaje državu Bosnu i Hercegovinu.

intervju

od bitke na Neretvi. Na toj svečanosti prisustvovalo je više hiljada ljudi iz svih republika bivše Jugoslavije i poručeno da se mladim ljudima kazuje da su borci protiv fašizma i nacizma bili na pravoj strani, a sluge fašizma na pogrešnoj, te da se Tito i antifašistička borba ne mogu razdvojiti...

M E S I Ć : Svakako da se Narodnooslobodilačka borba ne može odvojiti od maršala Tita koji je bio veliki državnik poslije rata, a za vrijeme rata bio je najistaknutiji borac protiv nacifašizma. To mu priznaje cijeli svijet. Drugo, on je inicijator Pokreta nesvrstanih i kada je bio sukob između Istoka i Zapada, takozvani hladni rat, on je sa svojom inicijativom o firmiranju Pokreta nesvrstanih olabavio taj sukob, smirio taj sukob, tako da su preko nesvrstanih slali poruke Istok Zapadu, Zapad Istoku i na taj način se, kako kažem, smirio hladni rat. Dakle, cijeli svijet priznaje Titove zasluge. Sjetimo se samo da je preko 150 delegacija, na čelu sa šefovima vlada, krunisanim glavama ili predsjednicima država, došlo na Titov pogreb. On je čovjek koji je apsolutno najzaslužniji što smo mi iz Drugog svjetskog rata, u koji smo ušli kao unitarna kraljevina pod kućom Karađorđevića, ali upravo zahvaljujući Narodnooslobodilačkoj borbi, na čijem su čelu bili komunisti, izašli kao federacija sa šest republika i dvije pokrajine sa mogućnošću po Ustavu iz 1974. godine da se, ako se ne može održati federacija, traži novi politički dogovor i ako se ne nađe novi politički dogovor da se republike, odnosno jedinice kao konstitutivni elementi federacije, mogu razdvojiti.

MONITOR: Ali, to se, nažalost, nije desilo...

MESIĆ: Nažalost, Slobodan Milošević je ratom htio ostvariti svoje političke ciljeve i to je problem. Federacija je u onom modelu bila neodrživa i bio je potreban novi politički dogovor. Ali do njega nije moglo doći, jer Milošević nije htio ni

tumačite politiku Rusije prema našem regionu?

MESIĆ: Velike sile uvijek imaju interese i izvan svoga prostora. To je sasvim jasno i to se može promijeniti i na Rusiju. Amerika ima svoje interese, Rusija svoje i uvijek

federaciju ni konfederaciju. A onda je na drugoj strani našao predsjednika Republike Hrvatske Franju Tuđmana, koji je mislio ako svijet dozvoljava Miloševiću osvajanja i stvaranje velike Srbije, da bi trebalo nekako zaštititi hrvatske interese u Bosni i Hercegovini, pa je sve skupa završilo katastrofom. Dakle, danas treba jednostavno pogledati šta se to u povijesti dogodilo, jer to je sve sasvim jasno i ne dozvoliti ova zastranjivanja koja samo štete mladoj generaciji, koja nije doživjela ono što smo doživjeli mi stari.

MONITOR: Vladimir Putin je prije nekoliko dana otpočeo četvrti mandat predsjednika Rusije. Valentina Matvijenko, predsjednica Gornjeg doma Ruske Federacije, nedavno je u Domu parlamenta BiH u Sarajevu održala govor koji je u političkim krugovima protumačen kao obračun sa zapadnim interesima na Balkanu i sa politikom SAD-a. Kako Vi

žele biti prisutni na prostorima koji su udaljeni od njihove teritorije. To ništa ne čudi. Rusija je i dalje velika sila iako je za vrijeme Jeljcina imala silaznu liniju ali se oporavila i šteta je da se prema Rusiji ide sa ekonomskim sankcijama koje imaju odraza na puno toga, pa i na politiku Rusije prema inozemstvu. Smatram da nikoga nisu, ma gdje bile, pomogle takve sankcije, jer one samo štete. Kuba je, na primjer, toliko godina bila pod sankcijama, a kome je to koristilo? Nikome, a štetilo je svima. Tako je i sa sankcijama prema Rusiji. Globalna politika se mora voditi na onim mjestima koja su za to najprikladnija. A to su Ujedinjene nacije. Sada se vode i ratovi i imamo razne događaje u međunarodnoj javnosti, ali izvan Ujedinjenih nacija. Ujedinjene nacije moraju dobiti novu važnost, pa će onda biti i manje sukoba među velikim silama.

Veseljko KOPRIVICA

PARKING

Njegov omiljeni stol bio je slobodan, iako je bašta restorana bila puna gostiju; ne samo konobari nego i redovni gosti su znali da je to „njegovo mjesto“. Sasvim rijetko, dešavalo se da gosti koji bi prvi put došli u ovaj popularni restoran, na svoju ruku sjednu za taj njegov stol, prije nego što bi ih Fadil, šef sale, uputio za neki drugi slobodni stol.

Espresso (kratkil!) i *njegova* pepeljara (velika, emajlirana pepeljara za havane), našli su se na stolu u skladu sa ustaljenim, davno uspostavljenim redom. Dok je još miješao šećer (uvijek samo jedna kesica), prethodno presjekavši vrh svoje cigare, zazvonio je mobilni:

- Evo me na parkingu. Dolazim. – javio mu je prijatelj sa kojim je dogovorio susret.

Prošlo je dobrih petnaest minuta, plavi dim *cohibe* već je mirisao cijelom baštom restorana, kada se prijatelj najzad pojavio.

- Šta bi, parking je pred restoranom, gdje si se toliko zadržao?

- Parkirao sam preko mosta, kod Holliday Inna, pa dok sam stigao...!

- Zašto tamo kad ti je ovaj parking pred nosom!?

- Uvijek sam parkirao tamo. Moj konzervativizam mi ne dopušta da u ovim godinama mijenjam parking – odgovori prijatelj, uz osmijeh klimnu glavom kelneru i poruči čaj od nane.

- Bio sam u selu. Sređivao voćnjak, pokupio i složio grane od proljećnjeg rezanja. Čistio dvorište. Posla preko glave, cijeli dan sam radio. Poslije večere, pošao sam na spavanje u onu malu sobu prema planini. Bila je topla noć pa sam otvorio prozor. Usred noći probudila me groznica. Ali kakva groznica!? Nikada u životu nisam se tako tresao; činilo mi se da i krevet poskakuje, zubi su mi cvokotali tako jako da sam u jednom trenutku zagrizao u jorgan da se ne polome. U jednom trenutku sam pomislio: gotovo je! Ovo

mora biti predbolna groznica! Krajnjim naporom, u bunilu, ustao sam iz postelje da potražim neki aspirin ili bilo kakav lijek. Posrćući i bauljajući po kući, tresući se bez prestanka kao prut, i prevrnuvši cijelu kuću, najzad sam pronašao neke antibiotike. Vratio sam se u postelju, pokrio se jorganom i u toj groznici nekako dočekao zoru. Ujutro, kad mi je bilo malo bolje, izišao sam, uzeo ašov i motiku, i na kraju voćnjaka, iza kuće, iskopao rupu...

- Još samo treba da mi kažeš kako si zatim legao u tu rupu! – sa tonom zebnje u glasu pokušao se našaliti njegov prijatelj pomno ga slušajući.

- Naime, upravo s tom namjerom sam i iskopao rupu. Rupa je još tamo, nisam je zatrpao.

Iznenađen tim odgovorom, pažljivo se zagledao u prijatelja. Ovaj je mirno miješao šećer u svom čaju, kašičica je lupkala o tanki porcelan šolje, miris nane diskretno se miješao sa mirisom dima *cohibe*. Sve je izgledalo normalno. Znak za uzburku bio je njegov mirni izraz lica: nije se šalio! Nije bilo sumnje: cijela priča bila je istinita. I ona pomisao na predbolnu groznicu, i ta iskopana rupa iza kuće, i namjera da u nju spusti svoje tijelo!

Neprimjetno, prešli su na druge teme. Pred kraj razgovora, tapšući ga srdačno po ramenu, podsjeti svog prijatelja:

- Sljedeći put, parkiraj auto ovdje, mnogo je praktičnije.

- Sljedeći put, parkiraću ga opet tamo, na istom mjestu.

Kada je prijatelj otišao, ostao je za stolom još neko vrijeme, puštajući da mu se srede misli. Kroz miris nane i dima *cohibe*, najzad izroni potpuno jasno pitanje sa kojim ga je suočio ovaj susret:

Zar su na to spala sva naša očekivanja, zar je to sve što nam ovaj svijet još može ponuditi: da ne mijenjamo parking? Zar je cijeli život samo traženje mjesta na koje ćemo se, kad dođe vrijeme, jednom zauvijek, parkirati?

Piše: Ferid MUHIĆ

Zar su na to spala sva naša očekivanja, zar je to sve što nam ovaj svijet još može ponuditi: da ne mijenjamo parking? Zar je cijeli život samo traženje mjesta na koje ćemo se, kad dođe vrijeme, jednom zauvijek, parkirati

Pogažena obećanja

Vladimir Putin na inauguraciju je stigao u ruskom automobilu posebno dizajniranom za predsjednika, a kroz dvorane Kremlja među zvanicima prolazio je duže nego što se vozio automobilom. Ceremonija je bila ista kao i prethodne tri: sala u Kremlju sa mnogo zlata. Jedna vrata se otvaraju i Putin prolazi odlučnim korakom preko crvenog tepiha.

Putin je na vlasti od 31. decembra 1999. i najdugovječniji je ruski lider od sovjetskog diktatora Josefa Staljina (1878-1953). Na najnoviji mandat izabran je u martu, prema službenim podacima, sa 76,69 odsto glasova, što je više nego što je dobio na svim prethodnim izborima i najveći postotak koji je osigurao bilo koji postsovjetski ruski čelnik. „To nije samo potvrda Vladimira Putina kao predsjednika, već i podrška njegovoj politici“, kaže **Gernot Erler**, bivši opunomoćenik njemačke vlade za Rusiju.

Bilo je izvještaja o lažiranju izbora, pojavi dodatnih 10 miliona glasačkih listića, no izborna komisija je potvrdila njegovu pobjedu. Opozicija je ukazivala da su se izbori održavali u nepoštenim okolnostima, da su državni mediji proglasili Putina pobjednikom i prije izbora.

Inauguracija je održana dva dana pošto je policija uhapsila oko 1.600 ljudi, uključujući i čelnika opozicije **Alekseja Navaljnog**, nakon

Vladimir Vladimirovič Putin položio je četvrti put zakletvu kao predsjednik Rusije i službeno produžio mandat za još šest godina. Njegove pristalice ističu da je za 18 godina „podigao Rusiju s koljena“, dok oponenti taj period nazivaju korupcijskom i čvrstom autokratijom

• **AUTORITARNI STIL VLADAVINE: Vladimir Putin**

demonstracija u desetinama gradova širom Rusije u znak protesta protiv Putinove dugogodišnje vladavine. Vođa opozicije **Aleksej Navaljni**, bio je jedan od preko 700 ljudi koji su uhapšeni samo u Moskvi. Njemu nije bilo dozvoljeno da učestvuje na martovskim izborima za koje je pozivao na bojkot.

Putin svoj mandat počinje u trenutku geopolitičkog razdora sa Zapadom zbog niza pitanja, uključujući i rusku aneksiju ukrajinskog poluostrva Krim 2014, podršku separatistima u istočnoj Ukrajini, navodno miješanja u izbore u Sjedinjenim Američkim Državama 2016, i učešće na strani **Bašaru al-Asada** u ratu u Siriji. Rusija se i zbog toga bori s

Inauguracija je održana dva dana pošto je policija uhapsila oko 1.600 ljudi, nakon demonstracija u desetinama gradova u znak protesta protiv Putinove dugogodišnje vladavine

posljedicama zapadnih sankcija, iako se ekonomija nešto popravila zbog rasta cijena nafte.

Od Putinovog novog mandata očekuju na Zapadu, prije svega, „kontinuitet“. On je, pak, još ranije iznio niz ciljeva tokom predsjednikovanja do 2024, uključujući smanjenje stope siromaštva u Rusiji, modernizaciju infrastrukture, jačanje zdravstvene zaštite i tehnološki podsticaj za preobražaj ekonomije i poboljšanje životnog standarda.

Sve je to ponovio tokom inauguracijskog govora. „Kao šef države učiniću sve što je u mojoj moći da osnažim prosperitet i slavu Rusije“, poručio je Putin.

Hoće li Putin moći provesti sve planove ostaje da se vidi. Bloombergova analiza pokazala je da je Putin u velikoj mjeri propustio niz obećanja koja je dao početkom trećeg mandata 2012. Pred njim su veliki izazovi s kojima mora da se suoči - od odnosa sa Zapadom do ekonomije, pišu svjetski mediji.

Putina karakteriše autoritarni stil u unutrašnjoj politici. Tu matricu slijedi već godinama: ograničavanje slobode okupljanja, zastrašivanje civilnog društva, kontrole interneta, pokušaji blokiranja aplikacije za razmjenu poruka *Telegram*. „Bojim se da će se ograničavanje demokratskog prostora nastaviti“, kaže **Martin Šulce Vesel**, profesor istorije istočne Evrope s univerziteta u Minhenu. Ni borba protiv korupcije neće biti posebno uspješna.

„Sistem će postajati još autoritarniji, ispod praga otvorene diktature“, prognozira njegov kolega **Manfred Hildermajer** s univerziteta u Göttingenu. „To Putinu nije potrebno, za svijet mora da zadrži demokratski ogrtač.“

Sasvim masovni protesti protiv Putina, poput onih u bivšim sovjetskim republikama Gruziji ili Ukrajini, ili

Kolektivni Putin

Vladimir Putin ne vlada Rusijom sam već „kolektivni Putin“, koga čine najmoćniji ljudi u Kremlju. Taj „kolektivni Putin“ definitivno neće izgubiti vlast, izjavio je svojevremeno **Igor Sutjagin**, ruski stručnjak za nuklearno naoružanje.

„Putin je član tog 'kolektivnog Putina' i ako to tijelo odluči da on mora da ode s vlasti, to će se i desiti. U ovom trenutku on se pozicionirao kao pobjednik. Dakle, stalno su mu potrebne nove pobjede. On ne može sebi da dozvoli poraz jer gubitnici ne mogu da politički opstanu u totalitarnim režimima. Zato mu je potrebna nova pobjeda. Stoga mu je mali pobjednički rat u Siriji sasvim dovoljan“, smatra Sutjagin, nekadašnji načelnik odeljenja za vojno-tehnička pitanja na Institutu za američke i kanadske studije pri Akademiji nauka Rusije.

Uhapšen je 1999. po optužbi za izdaju i špijunažu iako nije imao pristup povjerljivim dokumentima kao civilni istraživač. Po struci fizičar i istoričar, Sutjagin je proveo 11 godina u zatvoru. Oslobođen je i razmijenjen sa grupom špijuna uhapšenih u SAD-u. Od 2014. radi kao analitičar na Kraljevskom institutu za studije odbrane i bezbjednosti u Londonu.

Pitanje je ko će jednog dana zamijeniti Putina. To će vjerovatno biti neko politički vještiji, fleksibilniji.

ovih dana u Jermeniji, trenutno se u Rusiji ne mogu očekivati, slažu se stručnjaci. „Opozicija je na izborima pokazala da joj je teško da nastupi s jednim kandidatom“, kaže Gernot Erler.

Putinu je do sada uspijevalo da stabilizuje rusku ekonomiju

nakon pada 2014. godine, čemu su prije svega doprinijeli pad cijene nafte i zapadne sankcije koje su uslijedile nakon aneksije Krima. Ali tu stabilnost ugrožavaju nove, znatno oštrije sankcije SAD.

Narednih godina ekonomska situaciju u Rusiji biće sve teža,

vjeruje **Štefan Majster** iz Njemačkog društva za spoljnu politiku. „Manje će biti novca za penzije, za socijalne izdatke, čak i za vojsku“, kaže Majster. Zato će unutrašnja politika biti važnija za vrijeme Putinovog četvrtog mandata, ocjenjuje ovaj stručnjak.

Govoreći o stanju nacije prije dva mjeseca, Putin je Rusiji najavio tehnološki proboj. Stručnjaci su skeptični. „Putinu to neće uspjeti“, smatra Hildermajer. „Njegova Ahilova peta su privreda i međunarodna ekonomska konkurencija“. Zavisnost od izvoza sirovina i dalje je velika.

Gledajući iz istorijske perspektive, Rusija je „tehnološko zaostajanje u odnosu na Evropu skoro uvijek uspijevala da prevaziđe samo u savezu sa Zapadom“. To sada nije na vidiku, jer nastaviće se otuđenje između Rusije i Zapada.

Zapadni mediji najavljuju da će Putin u svoje ekonomske ciljeve uključiti i ogroman rast troškova u dugo zanemarenim područjima poput zdravstvene zaštite, obrazovanja i infrastrukture. „Od ljudi upućenih u Putinove planove

stižu informacije da će bolni potezi, poput povećanja poreza i podizanja starosne granice za odlazak u penziju doći vjerovatno kasnije“, navodi američka medijska kuća *Blumberg*.

Svi stručnjaci se slažu da će Rusija nastaviti kurs otuđenja od Zapada. Ključ za njihovo približavanje je rješavanje ukrajinske krize, ali Moskva za to do sada nije pokazala

spremnost.

Ipak, potpuno odvajanje Rusije od Zapada neće funkcionisati, smatra Šulce Vesel: Razmjena sa Zapadom je „isuviše jaka“ i postoji mogućnost putovanja na Zapad. Strane diplomate ne vjeruju da će se ruski obračuni sa Zapadom koji su dominirali u posljednje četiri godine ublažiti tokom Putinovog novog mandata, piše agencija *Reuters*:

„Tenzije u proteklih nekoliko nedjelja zbog pojačanih sankcija SAD-a Rusiji, sukoba u Siriji i trovanja bivšeg ruskog špijuna **Sergeja Skripala** u Engleskoj zabrinule su neke diplomate zbog mogućnosti da bi sukobi mogli da izmaknu kontroli“.

Jedno od najzanimljivijih pitanja tokom četvrtog mandata je da li će to biti Putinov posljednji mandat. Ustav Rusije za predsjednika predviđa samo dva mandata u nizu. Putin se tog pravila jednom već pridržavao. Od 2008. do 2012. godine bio je premijer i tek nakon rokade s tadašnjim predsjednikom **Dmitrijem Medvedevim** mogao je da se vrati u Kremlj.

Putin je sada opet pred izborom: odstupiti ili mijenjati Ustav.

Zahtjevi za azil

Broj zahtjeva za azil ruskih građana u SAD-u dostigao je maksimum 2017. Američke vlasti primile su 2.664 zahtjeva za azil od ruskih državljana, što predstavlja porast od 39 posto u odnosu na 2016. godinu.

Brojke iz 2017. su dvostruko veće od onih iz 2012. kada su u pitanju oni koji prvi put podnose zahtjev, odnosno od kada je Putin izabran za treći mandat predsjednika nakon što je prije toga četiri godine bio premijer. Te cifre su takođe premašile podatke američke službe za državljanstvo i imigraciju (USCIS) koji se odnose na post-sovjetsku Rusiju i koji pokazuju da je 1994. godine prvi put podneseno 2.127 prijava ruskih građana za azil.

Statistike USCIS-a ne pokazuju razloge za zahtjeve za azil. No, kandidati koji uspiju u tom procesu moraju da dokažu „progon ili temeljni strah od progona“ u svojoj zemlji „zbog rase, religije, nacionalnosti, članstva u određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja“.

Pravnici i advokati koji se bave imigracijom kažu da je porast broja ruskih zahteva za azil u SAD-u djelimično bio podstaknut Zakonom o seksualnim manjinama u Rusiji iz 2013. godine. Evropski sud za ljudska prava ranije je saopštio da donošenjem takvih zakona ruske vlasti „pojačavaju stigmatizaciju i predrasude i podstiču homofobiju, što je nespojivo s pojmovima jednakosti, pluralizma i tolerancije inherentnog u demokratskom društvu“.

Ruski preduzetnici takođe traže politički azil u SAD-a, tvrdeći da su mete ruskih vlasti, prenose američki advokati koji se bave takvim slučajevima.

Milan BOŠKOVIĆ

Piše: Branko MILANOVIĆ

Uticaj Karla Marksa – protivčinjenični scenario

Osvrnuću se na Marksov intelektualni uticaj – ali iz jednog drugačijeg ugla. Pitaću kakav bi bio Marksov uticaj da se nijesu zbila tri impozantna događaja: šta bi bilo da nije bilo Engelsa, Oktobarske revolucije i globalizovanog kapitalizma

Dvestota godišnjica rođenja Karla Marksa podstakla je sazivanje mnogih konferencija o brojnim aspektima njegovog života i dela. (I ja idem na jednu od njih, u Haifi.) Tome treba dodati sve više prikaza njegovih najuticajnijih radova (Piter Singer je upravo objavio jedan), pa nove knjige o njegovom životu, onda film o mladom Marksu i još mnogo toga.

Ovde ću se osvrnuti na Marksov intelektualni uticaj – ali iz jednog drugačijeg ugla. Pribeći ću protivčinjeničnom pristupu. Pitaću kakav bi bio Marksov uticaj da se nisu zbila tri impozantna događaja. Kao što je uvek slučaj sa protivčinjeničnim scenarijima, jasno je da sve zasnovam na ličnom čitanju istorije i nagađanju. Moje teze se ne mogu dokazati. Siguran sam da bi drugi mogli predložiti drugačije protivčinjenične scenarije, možda bolje od mog.

Prvo: šta bi bilo da nije bilo Engelsa. Ovaj protivčinjenični scenario je već razmatran na drugim mestima, ali вреди još jednom razmisliti o tome. Kada je 1883. umro, Marks je bio koautor *Komunističkog manifesta*, brojnih kraćih političkih i društvenih studija, novinarskih članaka (iz lista *Njujork dejli tribjun*) te debele, ali ne previše poznate niti prevedene knjige *Kapital* (prvi tom). Knjiga je bila objavljena šesnaest godina pre njegove smrti i on je u tih šesnaest godina mnogo pisao ali malo objavljivao. Pred kraj života, čak je i sve manje pisao. Neobjavljeno i razbacano, ostalo

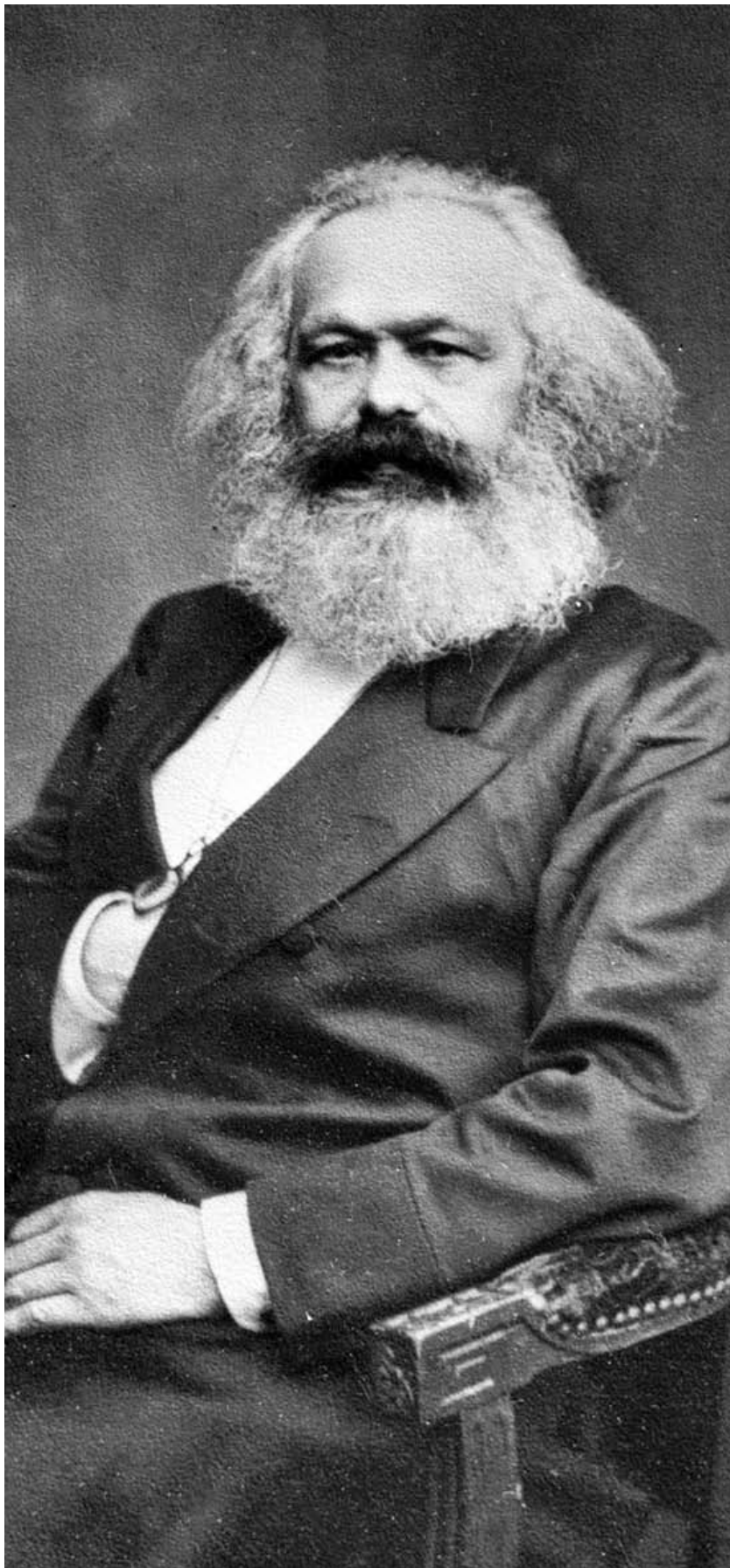
je i više stotina strana njegovih rukopisa iz '40-ih, '50-ih i '60-ih godina 19. veka. Za Marksa su znali u prilično uskom krugu radničkih aktivista i nemačkih, austrijskih, te sve više ruskih socijaldemokrata. Da je na tome ostalo, da Engels nije proveo više od deset godina sređujući Marksove rukopise i priređujući dva dodatna toma *Kapitala*, Marksova slava ne bi prešla nivo iz 1883. Bila bi praktično minimalna. Sumnjam da bi se danas iko setio njegovog rođendana.

Ali zahvaljujući Engelsovom nesebičnom radu i posvećenosti (kao i Engelsovoj ulozi u nemačkom socijaldemokratskom pokretu) Marksov značaj je rastao. Socijaldemokratska partija postala je najveća partija u Nemačkoj i to je još proširilo Marksov uticaj. Pod Kauckim, objavljene su *Teorije viška vrednosti*. Pored Nemačke, jedine dve zemlje u kojima je Marks bio uticajan,

doduše u prilično uskim krugovima, bile su Rusija i Austrougarska.

Uprvoj deceniji 20. veka raste uticaj marksističke misli toliko da je Lešek Kolakovski u svom monumentalnom delu *Glavni tokovi marksizma* naziva „zlatnim dobom“. Ona uistinu jeste bila zlatno doba marksističke misli ali u odnosu na značaj ljudi koji su pisali u marksističkoj tradiciji, a ne u smislu globalnog uticaja. Marksova misao još nije uspela da se probije do anglosaksonskog sveta (prvi engleski prevod *Kapitala* objavljen je 1887, dvadeset godina posle objavljivanja originala). U jugoistočnoj Evropi, uključujući i Francusku, Marks je još uvek bio u senci anarhista i „sitnoburžoaskih socijalista“.

Tu bi se sve i završilo da nije bilo Velikog rata. Mislim da bi se Marksov uticaj s vremenom smanjivao zbog reformizma i „revizionizma“ nemačkih socijaldemokrata. Njegova

slika bi verovatno bila izložena među portretima „maîtres à penser“ (učitelja mišljenja) nemačke socijaldemokratije, ali njegov uticaj ne bi ostavio vidljivije tragove ni u javnim politikama ni (verovatno) u društvenim naukama.

Ali onda se zbila Oktobarska revolucija – drugi događaj. To je potpuno promenilo pozornicu. Nije stvar samo u tome što je Marks „pripisana“ slava, jedinstvena među društvenim naučnicima, da je on jedini bio ideološki zaslužan za korenitu istorijsku promenu u jednoj velikoj zemlji. Važno je bilo i to što je socijalizam, zbog svoje globalne privlačnosti, „katapultirao“ Marksovu misao i slavu. Njegova misao je, na sreću ili nesreću, postala nezaobilazna u većem delu Evrope, kako među intelektualcima tako i među političkim aktivistima, radničkim vođama i običnim radnicima. Sindikalisti su organizovali večernje škole na kojima su se proučavali njegovi spisi; zahvaljujući izrazito dogmatskom zaokretu u radu komunističkih partija politički lideri su planirali svoje poteze i objašnjavali ih pozivajući se na do tada malo poznate Marksove istorijske tekstove.

A kad je Kominternu počela da

Marksov uticaj neodvojivo je povezan sa kapitalizmom. Sve dok kapitalizam bude postojao, Marks će se čitati kao njegov najoštromniji analitičar. Ako kapitalizam bude prestao da postoji, Marks će se čitati kao njegov najbolji kritičar. Bilo da verujemo ili ne verujemo da će kapitalizam opstati još dvesta godina, možemo biti sigurni da će Marks i dalje biti tu

napušta svoj evrocentrizam i da se uključuje u antiimperijalističke borbe u Trećem svetu, Marksov uticaj se proširio na oblasti za koje to niko nije očekivao. On je postao ideolog novih pokreta za socijalnu revoluciju i nacionalno oslobođenje u Aziji, Africi i Latinskoj Americi. Bilo da su se politički lideri držali njegovih principa ili ih napuštali (kao što je to učinio Mao kada je na mesto revolucionarne klase postavio seljake umesto radnika), Marks je na njih izvršio uticaj – oni su svoje politike objašnjavali pozivajući se na njega. Zahvaljujući Trockom i Staljinu u Rusiji, levičarskim republikancima u Španiji, narodnom frontu u Francuskoj, Maou u Kini, Ho Ši Minu u Vijetnamu, Titu u Jugoslaviji, Kastru na Kubi, Agostinu Netu u Angoli, Nkrumahu u Gani, Mendeli u Južnoj Africi, Marks je postao globalni „inflenser“. Nikada ranije nijedan društveni naučnik nije imao takav globalni uticaj. Ko bi mogao pomisliti da će slike dvojice bradatih Nemaca iz devetnaestog veka krasiti u svečanim prilikama Kapiju nebeskog mira u Peking?

I ne samo što je to bio globalni uticaj, Marksov uticaj išao je i preko klasnih i profesionalnih podela. Već sam spomenuo revolucionarne vođe, političare i sindikaliste. Ali uticaj se proširio i na univerzitete i srednje škole: Marks je snažno uticao na one koji su ga veličali, ali i na one koji su mu se suprotstavljali. Taj uticaj je išao od osnova marksizma koji su se podučavali u srednjim školama, pa sve do istančanih filozofskih spisa ili „analitičkog marksizma“ u ekonomiji. Objavljivanje Marksovih rukopisa iz 1844-1846. pokazalo nam je do tada nepoznatog mladog Marksa, što je pomerilo diskusiju na još viši nivo: sada je postojao filozofski sukob između mladog i klasičnog Marksa.

Ništa od svega toga ne bi se dogodilo da nije bilo Oktobarske revolucije i prelomnog preokreta od evrocentrizma ka Trećem svetu. Upravo je potonje preobrazilo Marksa iz nemačkog i evropskog mislioca u

globalnu figuru.

Sa otkrićima o komunističkim zločinima, a krivica za njih se svaljivala na Marksova pleća, te sa odumiranjem komunističkih režima, čiji su otužni i slabo obrazovani ideolozi ponavljali otrcane fraze, Marksova misao biva pomračena. Pad komunističkih režima doveo ju je do najniže tačke.

Oktobarska revolucija je potpuno promijenila pozornicu. Socijalizam je, „katapultirao“ Marksovu misao i slavu. Njegova misao je, na sreću ili nesreću, postala nezaobilazna u većem dijelu Evrope. Sindikalisti su organizovali večernje škole na kojima su se proučavali njegovi spisi; zahvaljujući izrazito dogmatskom zaokretu u radu komunističkih partija, politički lideri su planirali poteze pozivajući se na do tada malo poznate Marksove tekstove

dostupne su na svim svetskim jezicima, a njegov status, iako i dalje podlozan čudima vremena, bio je osiguran – bar tako što više nije mogao pasti u zaborav.

Zapravo, Marksov uticaj neodvojivo je povezan sa kapitalizmom. Sve dok kapitalizam bude postojao, Marks će se čitati kao njegov najoštroumniji analitičar. Ako kapitalizam bude prestao da postoji, Marks će se čitati kao njegov najbolji kritičar. Bilo da verujemo ili ne verujemo da će kapitalizam opstati još dvesta godina, možemo biti sigurni da će Marks i dalje biti tu.

Njegovo mesto je danas pored Platona i Aristotela, ali da nije bilo ova tri neočekivana događaja, moguće je da nikada ne bismo ni čuli za ovog opskurnog nemačkog imigranta koji je odavno umro u Londonu i čijoj je sahrani prisustvovalo svega osmoro ljudi.

*Globalinequality.
Preveo Rastislav Dinić
Peščanik*

IZLOG KNJIGA

VRT VEČERNJIH MAGLI

TAN TVAN ENG

Laguna

Dobitnik nagrada Man Asian Literary Prize i Valter Skot, najuži izbor za Bukerovu nagradu.

Malaja, 1951. Jun Ling Teoh, jedina preživjela iz surovog japanskog logora, traži mir na plantažama čaja, duboko u džungli Kameronovih gora. Tu otkriva Jugiri, jedini japanski vrt u Malaji, i njegovog tvorca i vlasnika, zagonetnog Aritoma, izgnanog bivšeg vrtlara japanskog cara. Uprkos njene mržnje prema Japancima, Jun Ling želi da Aritomo stvori vrt u spomen na njenu sestru, koja je umrla u logoru. Aritomo odbija, ali pristaje da uzme Jun Ling za učenicu do dolaska monsuna. Onda će ona umeti da sama stvori svoj vrt.

Kako meseci prolaze, dok svuda oko njih besni gerilski rat, Jun Ling shvata da je vrtlar i njegova umetnost sve više privlače. Međutim, Vrt večernih magli i dalje ostaje mesto misterije. Ko je Aritomo i zašto je otišao iz Japana? I je li prava priča o tome kako je Jun Ling uspjela da preživi rat možda najmračnija od svih tih tajni?

„Roman brižljive i višeslojne građe, poput japanskog vrta, izazvaće snažne i veoma različite emocije... Pejzaži složenih ljudskih odnosa u teškim vremenim prožeti su istinskim razumevanjem, tako da je pred nama roman posebne, tajanstvene, tragične lepote... Upečatljivo delo koje će zasigurno ostati s čitaocem dugo pošto ga završi.“ Kirkus Reviews

„Poput njegovog romana Kiša na dar i ovaj Tanov roman je potpuni trijumf... On ponovo prepliće lekovitu moć pripovedanja sa varljivom potragom za istinom, sve vreme suprotstavljajući neljudske postupke Japana u ratu sa slavnim trenucima japanske umetnosti i filozofije.“ Library Journal

RU
Kim Tui Li
CLIO

Na vijetnamskom rečru znači uspavanka, a na francuskom potočić, ali označava i tok – tok suza, krvi, novca. U literaturi Kim Tui Li, ova reč označava blistavi kristal koji opisuje tok života ponekad uzburkan, a ponekad savršeno miran. U vinjetama izuzetne jasnoće, punim oštroumnih zapažanja i pritajene vrcavosti, ispričano je nezaboravno putovanje od luksuznog stana u Sajgonu, preko zagušenog i blatnjavog kampa za izbeglice u Maleziji do novog života u Kvebeku. Početno oduševljenje mlade devojkice, zamenjuju životne teškoće u zrelosti, kada kao majka dva sina mora da nauči da se bori sa autizmom mlađeg deteta. Neprimetno prelazeći iz prošlosti u sadašnjost preko istorije do uspomena i opet nazad, RU je roman koji slavi život sa svim njegovim čudima: trenutke lepote i senzualnosti, patnje i surovosti, zadovoljstva i udobnosti.

HODANJE

Bernhard Thomas

Lom

„Hodanje” je zapis razgovora neimenovanog naratora i njegovog prijatelja Elera, dok hodaju i raspravljaju o svemu što im padne na pamet, uvek se vraćajući svom zajedničkom prijatelju Kareru, koji je nepovratno potonuo u ludilo. Ova knjiga je savršen uvod u apсурdni, mračni i nesvakidašnje komični Bernhardov svet, posvećen ludilu, izolaciji, tragičnim prijateljstvima - što je prisutno u gotovo celokupnom Bernhardovom delu. Istovremeno, „Hodanje” se bavi nemogućnošću istinskog mišljenja i spoznaje.

FRANCUSKA SUITA

Irene Némirovsky

Vuković i Runjić

Jedna od najprestižnijih književnih nagrada Renaudot dodijeljena je 2004. posthumno romanu Francuska suita francuske spisateljice Irène Némirovsky koja je 1942. pogubljena u Auschwitzu. Nakon što je tijekom rata skrivan i nošen uzduž Francuske, te pod prašinom čekao da njezina kći smogne hrabrosti suočiti se s tom neobičnom i bolnom ostavštinom, rukopis je poslije 62 godine objavio ugledni francuski nakladnik Denoël.

Premda je okupaciju Francuske dočekala kao slavna književnica, Némirovsky je duboko svjesna što ju čeka pa od 1940. smireno priprema roman o ratu i porazu Francuske, bilježeći događaje koji su upravo odvijali oko nje. Riječ je o ambicioznom djelu, fresci francuskog društva na početku i tijekom Drugog svjetskog rata koje, pomnim okom osjetljivim za detalj, prikazuje u kratkim epizodama punim zanimljivih likova i situacija. Djelo je zamišljeno kao niz od pet romana, ali spisateljica je uspjela dovršiti samo dva (Oluja u lipnju i Dolce) u kojima obrađuje temu egzodusa Parižana u lipnju 1940. Ljudi svih društvenih slojeva, od slavnih pisaca i potkoženih bankara do skromnih činovnika, sluga i studenata bježe svim raspoloživim sredstvima pred Nijemcima i u tim se tragičnim i kaotičnim zbivanjima otkrivaju svi njihovi porivi, ushiti i slabosti. Bez imalo patetike, bravuroznim stilom s osjećajem za komično u tragičnom, Némirovsky slaže mozaik ljudske komedije u ozračju sumornih povijesnih događaja.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

DEVEDESETE

Piše:
Gradimir
GOJER

Hrtkovci opasani kordonima policije pokazali su samo jedno: da je ratni zločinac Vojislav Šešelj i dalje *igrajuća* figura na političkoj sceni Srbije i to ne samo u parlamentu, gdje mu ni po čemu nije mjesto. Jer, ako državni aparat Srbije, uključujući i policijske postrojbe, ima potrebu braniti slobodu ulaska u ovo mjestašće, ili je tačnije kazati kontrolirati ulaz i izlaz iz Hrtkovaca, onda smo u pravu svi mi koji tvrdimo da se na ovim prostorima, decenijama poslije Miloševićevih krvavih pohoda koji su podijelili moćnu Jugoslaviju na sedam *bantustana*, nije bukvalno ništa promijenilo.

I dalje četničke vojvode visoko uzdignutih glava umjesto u zatvorima sjede u parlamentima i drže govore sa ni za jotu promijenjenom retorikom spremajući zavedeni, neobrazovani i religijom zalučeni narod za prekranjanja granica i nova klanja.

Ništa drugačije nije ni u Hrvatskoj gdje se ustaške zastave, znamenja i pozdravi vijore i na komemoraciji u Jasenovcu... U Sarajevu se raduju dolasku i mitingu *sultana* Erdogana...

Pa gdje smo to stigli?

Izravno u devedesete godine prošlog stoljeća.

Katastrofalno nisku političku

kulturu stanovnika ovih prostora *dosiljavaju* religijske vođe, kojima su usta puna mirotvorstva, kad izjavljuju za medije, a propovjedaonice nerijetko koriste da pošalju poruke u kojima samo jedan narod jedna vjera i, naravno, jedan vođa treba imati sveopću potporu.

Živimo ponovo devedesete godine samo što se sad nešto rjeđe pominje oružje, iako se i dalje mnogi politički akteri usuđuju i zveckati njime. Stravična slika punoljetstva dvadesetprvog stoljeća.

Hrtkovci i Šešelj, oslobađajuća presuda za Tompsona, bezbroj fašističkih ispada na političkim, kulturnim, vjerskim i inim pozornicama, sve to je dekor ovog nimalo obećavajućeg južnoslavenskog proljeća. Tješe nas kao i devedesetih da rata neće biti.

Osobno više nikome u politici ne vjerujem jer vrijeme laži kontinuirano traje više od tri desetljeća.

Sjećam se jednog beogradskog mitinga prije dvadeset sedam godina na kojem je razularena četničija urlala: *Uhapsite Vlasija!*

Tko će, i ima li u današnjoj Srbiji ikoga, da zahtijeva: *Uhapsite Šešelja!*

Nema.

Zato i živimo u devedesetim.

Opet!

Katastrofalnu nisku političku kulturu stanovnika ovih prostora dosiljavaju religijske vođe, kojima su usta puna mirotvorstva, kad izjavljuju za medije, a propovjedaonice nerijetko koriste da pošalju poruke u kojima samo jedan narod jedna vjera i, naravno, jedan vođa treba imati sveopću potporu

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Trešnje, najljepše godišnje doba

**Kažu da kad
pojedeš prvu trešnju
u godini, košticu
sačuvaš pa gađaš
nekog i taj se
zaljubi u tebe.
Ja sam svoju
progutala**

U Srbiji je jeftinije da se drogiraš nego da jedeš trešnje. Trešnje na pijaci pet stotina dinara kilo! Kao da su ih brale cejlonske device i među grudima nosile, jednu po jednu, do zlatne gajbe... Tri dana negde u daljini grmi, duva, samo što nije. Tri dana sedim i čekam trešnje... I danas pojedoh, sve tri. Tačno me podseća na seks s tim jednim bivšim. Frka, gužva, obećavanja – i mućak. Udarci brige na veselje.

- Pošto trešnje?
- Petsto dinara kilogram. –
- Rođače, da ne vraćaš kredit u švajcercima?
- Ali vidiš kolike su?
- Što ješ' jes.

Kažu veličina nije bitna, pa ti obuj cipele par brojeve veće pa će ti se sve samo kasti. Hleb na kriške, Zdenka na komad, trešnje na komad. Šta još možemo da raskomdamo i rasparčamo? Jedna trešnja četiri dinara? Prvi put u istoriji nam ide ovako dobro. U devet dana tri vikenda, a posle Vučić kriv. Drvo se na drvo naslanja, a čovek više nema na šta. Ljudi koji znaju vrednost nečega, cenu ne pamte. Ono što će da ti kaže stari seljak dok pije rakiju, sedeći za stolom ispod trešnje, ne možeš da čuješ svaki dan. Da se zapitaš odakle tolika mudrost u toj zabiti. A nemaju novine ni internet.

Ja kad odem u goste kod nekoga ko ima trešnju u dvorištu, obično sedim na drvetu. Nemam problem u komunikaciji, vičem sa poslednje grane. Ako primetim da

neko drugome jamu kopa, dodam mu trešnju da zasadi. Na našem porodičnom stablu ja sam verovatno neka trešnja. Sa crvom. Kome je muka. Pa povraća odozgo. Sedma grana levo... Trešnja bez crva ko burek bez jogurta.

Dobila sam jednom na poklon grančicu japanske trešnje. Ljubav je večna, ja srećna, a japanska trešnja je bila sa kruške u dvorištu. Ako ćeš mi na muku, izuj se. Kažu da kad pojedeš prvu trešnju u godini, košticu sačuvaš pa gađaš nekog i taj se zaljubi u tebe. Ja sam svoju progutala. Ništa nije slučajno pa ni to što je neko u prolazu zamirisao na divlje trešnje. Podsetnik da nešto što želiš nekad mora sačekati pravo vreme. Ako kupim trešnje i odnesem ih u šumu, koliko dugo moraju tamo da ostanu da bi se zvanično vodile kao divlje?

Razum začuti kada progovori srce, kao i svaki brbljivac pred autoritetom. Ne zaboravite da stavite duple trešnje iza uвета, to je uvek lepo. Sve postaje lakše kad shvatite da nisu sve trešnje vaše. Poslužavnik, milje, hladna voda i slatko od belih trešanja. E, baš to slatko sad želim. Minimum pola tegle, eto... I babu, njene ruke. Nedostaje. Koliko god imali prijatelja, ako nemate babu, nikoga nije briga jeste li gladni.

P.S. Juče sam se popela na drvo. Kora je bila glatka, lišće gostoprimivo, i sve što mogu da vam kažem – šteta je što smo silazili.

Nataša ANDRIĆ

Njegoševa da bude pješačka zona

Dvadeset sedmog maja znaćemo bar nezvanične rezultate o tome ko je pobijedio na lokalnim izborima u glavnom gradu Crne Gore. Naravno, ja navijam za opozicione stranke, ali za buduću vlast imam jedan konkretan predlog koji, nadam se, podržava i veliki broj građana Podgorice. Najkraće - da se odlukom u gradskom parlamentu ili u drugom nadležnom organu proglasi Njegoševa ulica za pješačku zonu.

Prvo da podsjetim da je u okviru projekta „Bolji saobraćaj, bolji grad“, nevladina organizacija Biciklo.me u aprilu provela anketu o saobraćaju u Podgorici u kojoj je učestvovalo 1.405 građana/građanki od kojih se njih oko 400 bavilo saobraćajnim problemima koji ih najviše tište. Od anketiranih građana ideju za pretvaranje najužeg centra Podgorice u zonu zatvorenu za motorna vozila podržalo je čak 77.5 odsto njih. I ja to podržavam.

A zašto da se Njegoševa ulica proglasi za pješačku zonu? Pošto stanujem u blizini gdje se u Njegoševoj ulici obavljaju vjenčanja, uglavnom subotom i nedjeljom, svjedok sam da se često okupi na desetine svadbara koji moraju da se sklanjaju, da ne kažem da bježe, od razuzdanih vozača automobila koji nemaju nikakvog obzira prema tom svečanom činu i njegovim učesnicima. Podgorica je ipak mali grad i bar vikendom može se zabraniti saobraćaj u Njegoševoj, a i okolnim ulicama. To se praktikuje i u mnogo većim gradovima, pa ne vidim zašto se tako nešto ne bi praktikovalo i u našem gradu. Zar treba da nam o tome odlučuju oni koji nemaju elementarne saobraćajne kulture i koji bi htjeli da kolima uđu u stan, kancelariju, prodavnicu...

Nikola Milović
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56 81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb, Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati na fax: +382 20 242 306 ili na adresu: 81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

Usljed kvara na softveru u prošlom broju *Monitora* objavili smo nepotpun tekst *Dva vijeka Marksa*. Uz izvinjenje čitaocima, objavljujemo ga ponovo.

Dva vijeka Marksa

Piše: Filip KOVAČEVIĆ

Prije tačno dvjesto godina, 5. maja 1818, u Trijeru, gradiću tada pod kontrolom pruske monarhije, rodio se Karl Marks. Tačno sto godina kasnije, kada su Marksov rođendan proslavljali boljševici kao nova vlast u Kremlju 1918. godine, činilo se da je kucnuo veliki čas za realizaciju njegovih ideja. Lenjin je tvrdio da će socijalistički internacionalizam zavladatai cijelim čovječanstvom – „ko bješe ništa, biće sve“. Propast boljševičke intervencije u Njemačkoj, prvo 1918, kada su ubijeni Karl Libneht i Roza Luksemburg, a zatim i 1923, pokazao je da, ipak, neće ići sve tako jednostavno, da se ljudska istorija ne povinuje determinističkim zakonima.

Međutim, i na stopedesetogodišnjicu Marksovog rođenja, u maju 1968. godine, još se njegovo ime orilo glasno i moćno širom svijeta, a posebno u velikim gradovima Evrope i Latinske Amerike, sada u nerazdvojnem društvu sa novim radničko-studentskim herojima Maom i Markuzeom. Kapitalistički sistem je izgledao na korak od urušavanja. Vladajuće klase Zapada tražile su spas u konvergenciji sa konzervativnom sovjetskom partijskom elitom. Leonid Brežnjev i njegov šef KGB-a Juri Andropov odbili su da pomognu globalni studentski bunt. Blokovski status kvo je odgovarao njihovim novim poslovnim dogovorima sa Zapadom u vezi prodaje sovjetske nafte i prirodnog gasa. Komunistička nomenklatura se tajno bogatila, a kasnije je, rušenjem SSSR-a, privatizovala svoja skrivena bogatstva.

Uz svo zaklinjanje vjernosti Marksovim idejama, teško da bi on bio rastužen propašću SSSR-a. Nikad to nije bila onakva socijalistička država kakvu je priželjkivao i o kakvoj je pisao. Za Marksa, nijedan čovjek nije slobodan dok svi nisu slobodni – „slobodan razvoj pojedinca je uslov slobodnog razvoja zajednice“. U suštini, sovjetski marksizam je bio samo politička forma koja je prikivala projekat „crvene (evroazijske) imperije“. Zbog toga se Staljin tako lako odrekao Kominterne, a to je bila

njegova velika greška. Socijalizam nije moguće graditi u jednoj državi, ma kako moćna ona bila.

U tom smislu se Marks pokazao kao bolji politički strateg od Staljina. Globalnu snagu nepravde i nejednakosti tj. snagu buržoazije moguće je pobijediti samo isto takvom globalnom, ali suprotstavljenom snagom, snagom koja je posvećena emancipaciji umjesto eksploataciji. Takvu snagu, po Marksu, je predstavljala, i predstavlja, radnička klasa tj. proletarijat.

Marks je tvrdio da je nacionalizam, za proletarijat, gubitnička strategija jer se stvarna moć ne nalazi u pojedinačnom državnom aparatu, nego u mreži multinacionalnih korporacija i banaka tj. transnacionalnog kapitala. Kapital ruši i postavlja nacionalne vlade. Vol strit je moćniji od vašingtonskog establišmenta. Političari su samo marionete krupnog transnacionalnog biznisa.

Upravo zbog toga će talas političkog populizma koji je zahvatio savremene demokratske režime i svojim neutemeljenim obećanjima o ekonomskom prosperitetu i boljem životu zaveo veliki broj pripadnika proletarijata ubrzo rezultirati velikim i tragičnim razočarenjima. S obzirom na to da će se globalna kriza sve više produbljivati, a siromaštvo i beznađe širiti, proletarijat će postepeno shvatiti da je prevaren. Stoga populistički demagozi spremaju nove ratove kako bi nacionalne proletarijate držali u strahu i u mobilizovanoj mržnji protiv imaginarnih neprijatelja. Kapitalističke vrhuške hoće da spriječe ujedinjavanje onih koji zaista nemaju ništa da izgube „osim svojih lanaca“. A, kao što Marks i Engels pišu u *Komunističkom manifestu*, imaju „svijet da dobiju“.

To znači da su Marksova predviđanja i zaključci još uvijek relevantni. Situacija u kojoj se ogromni resursi koje je proizveo ljudski rad drže zatočenim u obliku kapitala od strane izuzetno malog broja ljudi je dugoročno neodrživa. Jedino je pitanje hoće li njihova neminovna socijalizacija biti dogovorna ili nasilna.

Globalnu snagu nepravde i nejednakosti tj. snagu buržoazije moguće je pobijediti samo isto takvom globalnom, ali suprotstavljenom snagom, koja je posvećena emancipaciji umjesto eksploataciji. Takvu snagu, po Marksu, je predstavljala, i predstavlja, radnička klasa tj. proletarijat

ANDRIJA MARKUŠ:
OTOMANSKO GRAĐENJE I UTICAJI U CRNOJ GORI (XIII)

Nastavljači tradicije u savremenom stilu gradnje

Rifat ALIHODŽIĆ

Alihodžić je pokazao dobar osjećaj za ambijent šireg i bližeg okruženja, koristeći različite ideje. Takav je primjer sa Domom kulture u Plavu (1990), za koji je dobio republičku *Borbinu* nagradu za arhitekturu, kojeg, reklo bi se, oblikuje riskantno. Ali kad se, kao ovdje, to završi uspjehom, rezultat je dvostruko vredniji. Iako objekat nije veće osnove i veće spratnosti, to jest samo je u prizemlju sa iskorišćenim potkrovljem, autor objedinjuje prostore da dominiraju velike krovne površine, koje bi ostale kratkog daha da nijesu u komunikaciji sa okolnim brdima, pokazujući srodnost različitosti – nastavak prirode među ljudima.

Na izabranim djelovima, krov na nekoliko mjesta piramidalno vrhuni, formirajući analogne „vrhove brda“, sa ponegdje bočno nastalim procijepom u „tektonskoj“ promjeni.

Dubljim ulaskom u grad, kad više

nema takvog paspartua, izranjaju elementi tradicionalne arhitekture i krovni ravni prilagođenih obimnim padavinama, kakav je Zanatski centar, Rožaje (1995).

Široki dijapazon njegovog angažovanja vidimo i u primjeni skulpturalnog na kapeli u Bijelom Polju (2007, radovi u toku). Na njoj dominiraju dva karakteristično obrađena elementa, koji su po konturi – profilu – isti, kao i ljudi što su, ali koji nose različite terete, kao i mi, nečemu stremeći – jedan više. Da je to negdje drugo izgrađeno, kazali bismo da streme životnim radostima.

Fuad MAVRIĆ

Džamijski kompleks u Baru (2000 – 2014), projektovani su koautorski Selim Resulbegović i Fuad Mavrić.

Na ovom objektu osjeća se prisustvo Mediterana. Konturu nadopunjuju snažnije perforacije, dajući joj neobičan značaj, ostvarujući postupnost prelaza od otvorenog ka zatvorenom. Tu

je i naznaka prijatne klime, gdje se, dopunski, nizom nadstrešnica akcentira intima.“

Kapela – gasulhana, Kunje, Bar (2015) sadrži potrebnu mirnoću i jednostavnost, koja po simbolici odgovara namjeni. Ta mirnoća prkosi terenu u nagibu – nizbrdici, kakav je i život, održavajući se u čvrstim i početku i završetku formom obličastih kula. Početak je – rođenje, a kraj – vječni život vjerujućem.

Autor se usaglašeno uklapa u programske sadržaje i oblik terena, kod tu suprotnosti jedne uz drugu, ostvarujući da složno žive u osmišljivom životu, što je naročito dobro kod Hotela *Kalamper*, Dobre vode, Bar (2017). Lučni oblik puta uz ovu lokaciju, koju je, zbog male površine, trebalo maksimalno iskoristiti, nije bio teret za autora, nego prilika da se korisno prihvati obličastim formama na fasadi, koje u još nekoliko koraka poštuje stepenastim po luku postavljanjem balkona, da bi se potom vratio ka unutrašnjosti racionalnim ortogonalnim postavkama. Kaskadno završava objekat, ostvarujući dinamičku konturu, poentiranu masivnim lučnim završetkom.

Saim NIMANBEGOVIĆ

Jednakim interesovanjem bavi se i manjim objektima, kao što

su individualne stambene zgrade u klasičnoj masivnoj gradnji (sa oslanjanjem ili bez oslanjanja na tradicionalno) i većim objektima u novim materijalima i izrazima. Često primjenjuje kombinaciju dominantno punih zidnih platna i dominantno zastakljenih površi.

Nastale kompozicije istovremeno možemo da prihvatimo kao uspjelu arhitekturu u svim sadržajima, i kao, nezavisno od tog, grafički dizajn, gdje dominiraju opšti polazni principi kompozicije. Koliko u tome ima istine, vidi se i po detalju na Poslovnom objektu *Rapex*, Bar (2007, u izgradnji), gdje je naziv *Rapex* našao mjesto i kao primjetan arhitektonski činilac, i naznaka na nekom industrijskom dizajnu.

Na objektu *Rapex*, autor ortogonalnoj postavci diskretno dodaje dinamiku, posredstvom zastakljene forme blago nagnute na uglu, koju tri para „kaiševa“ pridržavaju da u pokretu ne padne. Taj svojevrsni odlomak od piramidalnog svođenja, bljeskom na patiniranom okruženju djeluje kao ugrađen naglašeni dragulj. Vjerovatno je i život autora pored mora učinio svoje da se ovdje, kao i na nekim drugim njegovim objektima, prepoznaje pramac broda, kojeg, u ovom teškom vremenu, nije trebalo(!) predvidjeti od stakla.

Selim RESULBEGOVIĆ

Prateći novija događanja u arhitekturi, a radeći i u inostranstvu, Resulbegović ne zaboravlja tradicionalnu arhitekturu, pogotovu potrebe uklapanja u priobalni pojas. Izbor izražajnih formi zavisi od karakteristika okruženja i programskih zahtjeva, gdje koristi svaku mogućnost, iz čega proizilaze različita rješenja, bez unaprijed zacrtanih pravaca.

Raspon prilaza je velik, počev od čistih formi u ortogonalnoj šemi, primijenjenih na društvenim objektima do slobodnih na Vili Nikci, Ulcinj (1998), gdje se približava skulpturi.

Objekat se našao u prijatnoj asocijaciji na bijelo platno što leluja na vjetru odslikano na nebeskom plavetnilu u čistom primorskom vazduhu i bujnom zelenilu. Za stubove koji su u sklopu ograde, znatno je nadvisujući, ne pita se zašto su tu kad ništa ne nose; ne pita se jer su dobro uklopljeni: nose kompoziciju.

Dosta je projektovao sa koautorima, kao što je Džamijski kompleks u Baru (2000, gradnja u toku, Selim Resulbegović, Fuad Mavrić). Pored dominantni koje čine dva minareta sa stilizovanim završecima, tu je u sekundarnoj arhitekturi iskorišćeno, u prilagođenoj formi, nasljeđe islamske arhitekture, ponajviše posredstvom specifičnih otvora i ornamentike u ortogonalnoj postavci. Ali ništa nije omelo da mjesto nađu i slobodne forme koje nijesu uvijek ortogonalne. A sve da staro i novo složno opstanu.

Na ovom objektu osjeća se prisustvo Mediterana. Konturu nadopunjuju snažnije perforacije, dajući joj neobičan značaj, ostvarujući postupnost prelaza od otvorenog ka zatvorenom. Tu je i naznaka prijatne klime, gdje se, dopunski, nizom nadstrešnica akcentira intima.

Kraj

Kada ste počeli da pišete poeziju?

Još dok sam išao u osnovnu školu znao sam tu i tamo ponešto da zapišem. Kao srednjoškolac više sam se bavio rok muzikom, a uporedo sam inspiraciju za pisanje nalazio u tekstovima grupe EKV. Što se tiče poezije, to je došlo malo kasnije, 2013. godine. Napisao sam nekoliko eksperimentalnih pjesama, i eto, i dan danas mi je zanimljivo da pokušavam da to što osjećam, percipiram i doživljavam izrazim kroz pisanu riječ.

Šta je ono što Vas inspiriše i pokreće kada je riječ o pjesmama koje pišete?

Ovih dana razmišljam o odnosu ljudskog i božanskog. To je nešto što me jako zanima i zbog toga volim da većini pjesama, manje ili više neposredno, pa i posredno, dam i jednu teološku, bogoslovsku, eshatološku dimenziju. Naravno, ono što me snažno pokreće jeste i ta unutrašnja, nasušna potreba da iskažem šta osjećam. Pokreće me i poriv da preispitujem konvencije. Sve to na putu od površinskog do metafizičkog, za koji je lijepo kada povede do Boga, iako početna stanica često zna da bude i kaos i otuđenost. Ima jedna jako lijepa pjesma grupe BAAL koju su snimili pod nazivom *Između božanstva i ništavila*.

Da li je mladim pjesnicima teško pronaći čitaoce u društvu čija interesovanja ne dopiru dalje od rijaliti emisija?

Teško jeste, ali iako je stanje stvari takvo, lično se trudim da i u toj težini pronađem neku ljepotu. I takođe nastojim da razmjenjujem iskustva sa stvaraocima koje suštinski doživljavam bliskim, i za koje smatram da imaju hrabrosti za iskorak za dubinsko. To me inspiriše. Veoma cijenim rad podgoričkih pjesnika Braca Subotića, Borisa Bajića i Aleksandra Vukovića, kao i bogat stvaralački opus Nikole Đolovića, autora

Milan Stanišić, dvadesetčetvorogodišnji Budvanin, osim što studira novinarstvo, piše poeziju. Svoje stihove objavljuje na blogu *O trenutku. u trenucima*, na kojem se mogu pročitati i pjesme drugih autora. U ispisanim stihovima prikazuje svoj doživljaj Boga, ljubavi, umjetnosti

bloga *Upodobljavanje*. Od njih uvijek i nešto novo naučim. Svima toplo preporučujem njihovo stvaralaštvo.

Koliko pjesama ste do sada napisali?

Pjesme sam, za sada, podijelio u nekoliko tematskih cjelina. Radim na sređivanju spisa, pa u ovom momentu i nemam baš jasnu predstavu kako to broćano izgleda.

Naziv Vašeg bloga je „O trenutku, u trenucima”. Da li pjesme stvarate u trenutku?

Ponekad to jeste slučaj, ali češće se dogodi da u trenucima opišem atmosferičnost jednog trenutka koji je bio manje ili više stvaran.

Da li namjeravate da objavite zbirku svoje poezije?

Da, ako se za to ukaže prilika.

Miljana DAŠIĆ